

JEZIKOSLOVNI ZAPISKI 7.2001.1-2

IZVLEČEK: V članku je v obliki fonološkega opisa predstavljeno glasoslovje govora vasi Spodnje Kraše, ki je točka 314 v mreži za Slovenski lingvistični atlas. Govor spada med govore zgornjesavinjskega narečja v štajerski narečni skupini.

ABSTRACT: *The article brings a phonological description of the local speech of the village of Spodnje Kraše (Slovenian Linguistic Atlas, point 314). As one of the speeches from the Upper Savinja Valley dialect it belongs to the Štajersko dialect group.*

- 1** **INVENTAR**
- 1.1 SAMOGLASNIKI
- 1.1.1 Dolgi naglašeni samoglasniki

è:

ə: [e:]

je:

a:

â:

uo:

o:

ɔ:

- ### 1.1.2 Kratki samoglasniki

* Prispevek je dopolnjeno in popravljeno poglavje magistrske naloge z naslovom *Govori Zadrebčke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Glasoslovje, oblikoslovje in skladnja* (Ljubljana, 1990, tipkopis), ki je nastala pri mentorici prof. dr. Zinki Zorko. – Sodelavki doc. dr. Veri Smole se zahvaljujem za natančno branje rokopisa in za številne pripombe in izboljšave besedila.

- 1.1.2.1 Naglašeni
i [i] u
- 1.1.2.1.1 /i/ in /u/ nista izrazito kratka. Dolžine /a:/, /i/ in /u/ se zelo izenačujejo.
- 1.1.2.2 Nenaglašeni
i [i] u
- 1.1.2.2.1 Silabemi ɪ, ʊ, ʉ, ɐ so položajne različice zvočnikov /l m n r/; pojavljajo se predvsem v hitrem govorjenju.
- 1.2 SOGLASNIKI
- 1.2.1 Zvočniki
v [ʋ] m [m]
v' m'
ɫ r n [ŋ]
l n'
j
- 1.2.1.1 V položaju pred sprednjimi samoglasniki palataliziranost zvočnikov ni slišna, zato v zapisih ni označena (prim. Rigler 1981: 94).
- 1.2.2 Nezvočniki
p b f
p' b' f'
t d
t' d'
c [ʒ] s z
c' s' z'
č [ʃ] š ž
k g x [ɣ]
(k' g')
- 1.2.2.1 V položaju pred sprednjimi samoglasniki palataliziranost nezvočnikov ni slišna, zato v zapisih ni označena (prim. Rigler 1981: 94).
- 1.3 PROZODIJA
- 1.3.1 Naglas ni vezan na določeno mesto v besedah.
- 1.3.2 V naglašanih zlogih poznajo govori kvantitetno nasprotje, ne poznajo tonemskega naglaševanja ter imajo dva naglasa ('V, 'V) in nenaglašeno kračino (V).

2 DISTRIBUCIJA**2.1 SAMOGLASNIKI****2.1.1 Dolgi samoglasniki**

2.1.1.1 /è:/ in /e:/ pred /j/ nista mogoča; nadomesti ju /ɛ:/, ki v nekaterih primerih alternira z /i/ – 've:ja ≈ 'vija.

2.1.1.2 /ɛ:/, ki mu sledi zlog s nesprednjim samoglasnikom, nepalatalizirani soglasnik ali zlog, ki ne vsebuje /č ž š r j/, je fakultativno nadomeščen z [e:] – z've:zda, z've:st (R mn.) (proti z've:z'de (R ed., I mn.)), 've:ta (2. os. dv.) (proti 've:te (2. os. mn.), toda 've: (3. os. ed.)), tre:bəx (proti tre:p'xɛ (I mn.)); sicer pən'dɛ:lɛk pən'dɛ:lka 'ponedeljek', 'vɛ:ša (I/R ed.), s'vɛ:čka (I ed.) in tudi s'vɛ:čk (R mn.). Pri nekaterih govorcih pride fakultativno do enakega pojava, če naglašeni enozložnici, v kateri je /ɛ:/, sledi nenaglašena enozložnica s sprednjim samoglasnikom (ob navedenih omejitvah) – 'de:pa na 've:m 'zdaj pa ne vem' proti 'dɛ: bɛ pa 'šɔ: 'zdaj bi pa šel', te 'rɛ:nɛ poleg tɛ 'rɛ:nɛ 'rajni'.

2.1.1.3 Prav tako ni mogoč /ā:/ pred istozložnim /v/; nadomesti ga /a:/ – (k'rā:va) k'rā:u 'krav (R mn.)', k'rā:ujə 'kravji'.²

2.1.2 Kratki naglašeni samoglasniki

2.1.2.1 /i/, ki mu sledi zlog s nesprednjim samoglasnikom, nepalatalizirani soglasnik ali zlog, ki ne vsebuje /č ž š r j/, je fakultativno nadomeščen z /j/ – 'sjla (poleg 'sila, toda samo 'sile, 'sil), 'zjma, 'zjm (poleg 'zima, 'zim, toda samo 'zime), p'rjt (poleg p'rit) 'priti' (toda p'rit ≈ p'ridɛ 'pridi'), 'pjla (toda 'šila (R ed.)); prim. ■inža 'Inže' (← Janez).

2.1.2.2 Naglašeni /ɛ/ za /č ž š r j/ prehaja v /ə/, torej je njegova položajna različica, in v tem položaju alternira z /i/ – 'šələ ≈ 'šjlə 'šilo'.

2.1.3 Kratki nenaglašeni samoglasniki

2.1.3.1 Za soglasniki /č ž š r j/ se v prednaglasnih in ponaglasnih zlogih namesto /e/ pojavlja /a/ – pra'snɛ:t, s'vɛ:ča (I/R ed., I mn.), 'kò:ža, 'gʉo:ra, 'sà:ja 'saje'. Izjema so manjšalnice iz moških osebnih imen, npr. ■tɔ:nčɛk 'Tonček'. V predponah in v nekaterih obrazilih je mogoča dvojnica /ɛ/, ki pa se čuti kot novejša in prevzeta iz knjižnega jezika – pre'vi ≈ pra'vi 'previj', pā:jɛk ≈ pā:jak 'pajek'.

2.1.3.2 Prednaglasni /ɛ/ alternira z /e/, za /č ž š r j/ pa tudi z /a/ – se'ljɪt ≈ se'ljɪt, črɛ'pine ≈ čra'pine 'črepinja, črepinje'.

¹ Uporabljene krajšave in simbol ■ so razumljivi iz sobesedila, natančnejšo razlago predvsem označevalnikov pa gl. v Weiss 1998: 60–61. Tem je treba dodati še: kor: 'koroško', n. 'nemško' in sr.-hr: 'srbsko-hrvaško'. Znak ≈ stoji pred glasovno, oblikovno ali pomen-sko različico.

² Razporeditev naglašene /ā:/ nasproti /a:/ se v nekaterih besedah razlikuje po krajih; tako npr. predvsem v zahodnje ležeči vasi Bočna govorijo 'mā:ma, 'ā:te, 'kā:kat, 'pā:lca, 'sjā:lɛ 'sejali', 'pā:nčat 'spati', 'bā:la 'bala (del. na -l), v Spodnjih Krašah in v vzhodnje ležeči vasi Kokarje pa 'ma:ma, 'a:te, 'ka:kat, 'pa:lca, 'sja:lɛ, 'pa:nčat, 'ba:la; v Bočni in Spodnjih Krašah je npr. 'kā:nglā, v Kokarjah pa 'ka:nglā.

- 2.1.3.3 Za /č ž š r j/ se namesto /ɛ/ pojavlja /ə/ – 'pje:čə 'peči (R ed.)', 'kò:žə (D ed.)', 'sušə (D ed.; vel. za 2. os. ed.)', 'durə 'duri', 've:jə ≈ 'vijə 'veji (D ed.)'.
- 2.1.3.4 Prednaglasni /i/ za /č ž š r j/ (kadar se ne reducira popolnoma) le redko alternira z /ə/ – ži'vi ≈ žə'vi, šivā:ŋka ≈ šə'vā:ŋka 'igla', živjina ≈ žə'vina ≈ žv'jina. V tem položaju se lahko pojavlja celo /i/ namesto /e/ – čičā:na 'čežana'.
- 2.1.3.5 /a/ in /ə/ za /l/ (← l̥) in /n/ (← n̥) nista mogoča; namesto njiju nastopata /e/ in /ɛ/ – 'vəle 'volja' (I/R ed.), 'kʷo:nɛ 'konju', 'lɛ'be:zən 'ljubezen'.
- 2.1.3.6 V lahko izgovorljivih soglasniških skupinah nenaglašeni /ə/ alternira z 0 – kərjətə ≈ křjətə 'korito', g'rušək ≈ g'rušk 'hrušk', 'dʒe:sək ≈ 'dʒe:sk, kərɔ'njina ≈ kranjina 'korenina', kə'vā:č ≈ k'vā:č, rə'ja:ɥ ≈ r'ja:ɥ, g'łɔ:p ≈ g'łɔ:p.³
- 2.1.3.7 Kadar stoji /u/ v vzglasju ali na začetku besede, pred katero je beseda s samoglasnikom v izglasju, lahko ima predvsem v hitrem govorjenju različico [ʊ] – ('və:lkega) ʊ'rə:xa 'velikega oreha'.
- 2.2 SOGLASNIKI
- 2.2.1 Zvočniki
- 2.2.1.1 Zvočniki /m/, /n/ in /v/ so palatalizirani v posameznih primerih pred drugotnimi nesprednjimi samoglasniki in na koncu besed – u'zje:m' (≈ u'zje:mɛ) 'vzemi', m' (≈ mɛ) 'mi (D od jaz)', 'kʷo:n' 'konj', p'rā:v'u 'pravil, pripovedoval'.
- 2.2.1.2 /v/ nastopa kot [v]; v položaju pred soglasnikom ima različico [ʊ], ki alternira z /u/ (predvsem v počasnem govorjenju) – 'više, m'ra:ɥle 'mravlja (I/R ed., I mn.)'. Položajno izjemen je [ʊ] med dvema samoglasnikoma v medmetu 'a'ɥa:j 'av' (← 'a:ɥ; ≈ 'a'va:j), posamezni starejši govorci pa izjemoma izgovarjajo [ʊ] v takem položaju tudi še v kaki drugi besedi, npr. v 'njɥa 'njiva'.
- 2.2.1.3 [ʊ] ni mogoč v izglasni skupini, ko bi pred njim stal naglašeni /u/ (← -uw, -ul) – u'bu 'obul', sə'zu 'sezul', ču 'čul, slišal'.
- 2.2.1.4 /v'/ nastopa le pred nesprednjimi samoglasniki – p'rā:v'u 'pripovedoval, pravil'. Na koncu besede ni mogoč – tu in po popolni redukciji za njim stoječega sprednjega samoglasnika preide v položaj, kjer ima različico [ʊ], ki ne more biti palatalizirana – zap'ra:ɥlɛ 'zapravili'.
- 2.2.1.5 /j/ ni mogoč za /i/ na koncu besede ali pred soglasniki – 'pi 'pij', 'pite 'pijte', tɛlɛ'vizi 'televizij (R ed.)'.
- 2.2.1.6 /l/ nastopa v položaju pred nesprednjimi samoglasniki. Na koncu besede ali pred soglasniki ni mogoč.
- 2.2.1.7 /l/ ni mogoč v položaju pred /a/. Nastopa pred sprednjimi samoglasniki (tudi iz prvotnega /a/), npr. žle:jf 'zavora', 'le:jdra 'lajdra', žle:jdra 'moč-na veriga', 'le:jbič 'telovnik', 'le:jp'kjs 'podloga za pod komat', 'le:jkmɛstər

³ Pri starejših govorcih prihaja celo do obratnega pojava, ko izgovor prvotnih soglasniških skupin olajšujejo z vrivanjem /ə/ – kə'lɛ:ša (≈ k'lɛ:ša) 'klešče', kə'nyo:f (≈ k'nyo:f) 'gumb', səm'rɛ:ka (≈ sm'rɛ:ka) 'smreka'.

‘drzalnik’, v izglasju v primerih popolne redukcije sprednjih samoglasnikov, npr. *zažje:l* ($\approx$ *zažje:l̥*), pred nesprednjimi samoglasniki pa v primerih, ko so ti drugotni (npr. *žje:l̥* ‘želel’) in v nekaterih primerih v zvezi *l + 'V: + j + C* (pri čemer je ‘V ali ‘ó: ali ‘o: ali ‘e:’) – *■l̥o:js -za* ‘Lojz’, *■l̥o:jzek -a* ‘Lojzek’, *l̥o:jtra* ($\approx$ *‘le:stuca* $\approx$ *‘le:stv̩anca*) ‘lestev’, *l̥o:jt̥ərčnek* ‘lojtrnik’. Redkejšo dvojnico z [t̥] imata *‘ta:jna* ($\approx$ *‘le:jna*) ‘lajna’ in *‘ta:jka* ($\approx$ *‘le:jka*) (slabš.) ‘ženska’. Nekaterе besede, ki se začnejo na *lu-*, imajo dvojnico *lu-* – *‘luč* $\approx$ *‘lučat* $\approx$ *‘lučat* ‘lučati, metati’, *‘lukne* $\approx$ *‘lukne*, *‘luna* $\approx$ *‘luna*, *‘luka* $\approx$ *‘luka*, *‘lušat* $\approx$ *‘lušat* ‘luščiti’, *‘lubenjca* $\approx$ *‘lubenjca* ‘lubenica’; prim. še *fl̥o:ser* $\approx$ *fl̥o:ser* ‘splavar’ nasproti *fl̥o:s* ‘splav’.

- 2.2.1.8 /n/ je palataliziran tudi pri sklanjanju pridevnikov po redukciji /ɛ/ (vendar ne pred /g/) – *‘ja:n m̥ə* ‘enem(u)’ (toda *‘ja:ŋga* ‘enega’).
- 2.2.1.9 /m/ se pri sklanjanju pridevnikov po redukciji /ɛ/ ne palatalizira – *‘sā:mga* ‘samega’, *‘sā:m:ə* ‘samemu’.
- 2.2.1.10 /n/ ima pred /k g x/ različico [ŋ] – *‘bā:ŋka*.
- 2.2.1.11 /m/ ima pred /f/ različico [m̥] – *‘šjmfat* ‘udrihati [negativno govoriti]’.

2.2.2 Nezvočniki

- 2.2.2.1 V besedi in besedni zvezi nezveneči nezvočnik ni mogoč pred zvenečim in zveneči ne pred nezvenečim – *‘svā:dba* ‘svatba’, *‘sla:tka* ‘sladka’, *‘b’ra:d ga* ‘b’o: ‘brat ga bo’, *‘n̥u:ž b̥ə m̥ə ū’z̥é:u* ‘nož bi mu vzel’, *‘puklaz’d’ga* ($\approx$ *‘puktas’t̥ɛga*) ‘grbastega’.
- 2.2.2.2 Na koncu besede pred premorom so mogoči samo nezveneči nezvočniki – *‘ta:rt* ‘trd’, *‘g’rɔ:p* ‘velik’, *‘b’rā:st* ‘brazd’.
- 2.2.2.3 Nezvočniki (razen /č ž š/) so palatalizirani:
- pred $\emptyset \leftarrow i$ – *‘mā:t* ‘mat’
 - pri reduciranih dvojnicah k vel. za 2. os. ed. ter pred končnicami pri vel. za 1. in 2. os. mn. ter za 1. os. dv. (ne pa tudi za 2. os. dv.) pred končnicami – *‘n̥je:s*’ ($\approx$ *‘n̥je:s̥*) ‘nesi’, *‘n̥je:s te* ‘nesite’ (toda *‘n̥je:sta* ‘nesita’; nezvočnika /b/ in /p/ na koncu osnove v velelniku za 1. in 2. os. mn./ dv. nista palatalizirana – *‘p̥z̥ā:bm̥ə* ‘pozabimo’, *‘p̥z̥ā:pte* ‘pozabite’, *‘kupm̥ə* ‘kupimo’)
 - pred *-u* $\leftarrow -iū$ – *‘va:z’u* ‘vozil (3. os. ed. m. sp.)’, *‘n̥dr̥é:d’u* ‘naredil’, *‘grā:b’u* ‘grabil’
 - pred *-o* $\leftarrow -ēu$, *-ēl* – *‘j̥əm’o* ‘imel’, *‘va:t’o* ‘hotel’, *‘fa:c’o* (*‘fa:c̥je:le*) ‘ruta’, *‘zib’o* (*‘zib̥ɛl̥*) ‘zibel’, *‘nā:z’b’ok* ‘darilo porodnici’
 - /d/ in /t/ se palatalizirata v stranskih sklonih pridevnika pred $\emptyset \leftarrow \check{e}$ – *‘rižas t̥ m̥ə* ($\approx$ *‘rižas t̥m̥ə*) ‘črtastemu, progastemu’, *‘puz’d’ga* ($\approx$ *‘pus t̥ga*) ‘pustega’
 - v stranskih sklonih samostalnika pred $\emptyset \leftarrow \text{ɛ} / \text{ə}$ – (*‘p̥s̥ɛk*) *‘p̥s’ka* ‘psiček’, (*‘z̥v̥ɛ:zek*) *‘z̥v̥ɛ:s’ka* ‘zvezek’
- 2.2.2.4 /k’/ je palataliziran le v primeru *‘n̥é:k*’ ($\approx$ *‘n̥é:k̥* $\approx$ *‘n̥é:k*) ‘nekje’.
- 2.2.2.5 V besedi nepalatalizirani nezvočnik ni mogoč pred palataliziranim, v izglasju pa ni mogoč nepalatalizirani nezvočnik za palataliziranim (izjema so seveda nezvočniki /č ž š/, ki ne morejo biti palatalizirani) – *‘tumaz’d’ga*

- 'neumnega', 'tumas't'mə 'neumnemu', d'va:js't' 'dvajset', 'kɥo:s't' (≈ 'kɥo:sɛt ≈ kə'sjɛt) 'kositi'.
- 2.2.2.6 Samo nezveneči nezvočniki so mogoči tudi na koncu besede pred samoglasnikom ali zvočnikom naslednje besede – m'la:t'mo:š, s'ta:p u'kus 'slab okus'. (Pri redkih govorcih je glede na hitrost govorjenja in čustveno razvnetost v takem položaju mogoč tudi zveneči nezvočnik.) Zveneči nezvočniki na koncu besede se ohranjajo v pravih predlogih pred besedami, ki se začenjajo na samoglasnik, zvočnik ali zveneči nezvočnik – ud'nɛga 'od njega', spəd'nɔ:k 'izpod nog', braz u'čɛ:ta 'brez očeta'.
- 2.2.2.7 Pred zvenečimi nezvočniki ima /x/ različico [ɣ] – p'ruy ga 'mâ:tra (toda p'ruy 'kila)' –, /c/ različico [ʒ] – strjʒ bɔ 'par:šu 'stric bo prišel' –, ki je po redukciji sprednjega samoglasnika za njim lahko tudi palatalizirana – 'puʒ' 'ga: (proti 'puçɛ 'ga: kot ukaz psu 'napadi ga)' –, /č/ pa različico [ʃ] – p'ruo:ʒ bɔ 'šɔ (toda p'ruo:č).
- 2.2.2.8 Podvojeni soglasniki, ki nastopijo zaradi samoglasniške redukcije in na morfemski meji, se izgovarjajo podaljšano, vendar pa se predvsem v hitrem govorjenju komajda ločijo od enojnih – z_ɛ:lɛ 'z zeljem', s_ɛ:je:stɾə 's sestro', p'rite:ɛ (≈ p'rite) 'pridite'.
- 2.2.2.9 V nekaterih medmetih se govorita tudi [h] in [ʔ] – ə'hə 'aha', 'na:ʔ ≈ 'na:ʔā: 'nak, ne'.
- 2.3 PROZODIJA
- 2.3.1 Dolgi samoglasniki nastopajo le pod naglasom.
- 2.3.2 Naglas ne nastopa na prvotno kratkem zadnjem zlogu večzložnic – za:s'pɛ 'zaspi (vel.)', 'tjɛ:mən 'temen', 'pɥo:(t)p'lat 'podplat', 'çɛgən 'cigan', kəpɔ:vɔ (≈ kəpvɔ) 'kupoval', f'rənçɛ 'France', 'pa:r_nas 'pri nas', 'na:_t'le 'na tla', x'ra:vət 'Hrvat'.

3 IZVOR

3.1 Samoglasniki

3.1.1 Dolgi samoglasniki

- ɛ: ← nanaglašenega e v nezadnjem besednem zlogu – 'nɛ:su, 'zɛ:lɛ 'zelje', 'pɛ:ku 'pekel (del. na -l)', 'lɛ:t 'led', 'pɛ:rjə 'perje; listje', 'žɛ:nɛn ≈ 'žɛ:nin (toda 'žɛ:nska 'žɛ:ns'ke)
- ← ɛ: – 'pɛ:tək, s'vɛ:t prid. 'svet', g'lɛ:dəm, t'rɛ:sem, g'rɛ:, u'zɛ:mem 'vzamem', dɛ'vɛ:t, 'pɛ:st, i'mɛ: (≈ star. 'jɛme) i'mɛ:na 'ime'
- ← naglašenega ɛ v nezadnjem besednem zlogu – 'dɛ:tɛle (I/R ed.), tɛ'lɛ:ta
- ← naglašenega ɛ̃ v nezadnjem besednem zlogu – sm'rɛ:ka, 'lɛ:tə 'leto; poletje', kə'lɛ:nə, 'rɛ:pa, pə'lɛ:nə, st'rɛ:xa
- ← ɛ̃:, i: pred r – z'vɛ:rk 'izvir', 'mɛ:ra 'mera; mir (R ed.), 'vɛ:ra, sɛ'kɛ:ra
- ← u: pred r (izjemoma) – mɛ'xɛ:r (≈ mɛ'xur) 'mehur'

- ← *i* pred istozložnim /v/ za ustničnikoma *p* in *b* – 'bè:ʏ 'bil (del. na -l)', dš'bè:ʏ 'dobil', 'pè:ʏ (≈ 'pʲʏ) 'pil (del. na -l)' (tudi v sestavljenkah – pš'pè:ʏ (≈ pš'pʲʏ) 'popil'), pš'pè:ʏnat 'popivnati'
- ← *ə* – bš'lè:n 'bolan', 'dè:n 'dan', 'vè:s 'vas', 'mè:x 'mah', 'lè:n 'lan'
- ← naglašenega *ə* v nezadnjem besednem zlogu – u'sè:xne 'usahne', pra'mè:kne 'premakne', u'tè:knem 'vtaknem'
- ← *i*: včasih za zvočnikom – 'mè:žat 'mižati', pʃ'lè:z'nen 'prilizenjen'
- ö: ← naglašenega *o* v nezadnjem besednem zlogu – 'xò:də, 'dò:bər, 'kò:ža, š'kò:rja, š'kò:da, 'nò:səm, 'xò:ja 'jelka; hoja', 'nò:ša, š'kò:da
- ← nenaglašenega *o* v nezadnjem besednem zlogu, če je bil pred njim kratek naglas – jš'gò:da 'jagoda'
- ← *o*: ali *ø*: pred istozložnim *j* – 'mò:j, z mɛ'nò:j, z d'mò:j (≈ z d'mø:j(ə)) povdk. 'dobro'
- ← *u* pred istozložnim *r*, *j* – 'kò:rba 'kurba', 'čò:j(te) 'čuj(te)'
- ← *e* (izjemoma) – ma'čò:xa 'mačeha'
- ← v prevzetih besedah – 'gò:rta 'trak' (n. Gurt), 'kò:rblet 'poganjati lmotorl' (n. kurbeln)
- ɛ: [e:] ← *e* – pè:pe:ʏ 'pepel', 'pè:č, čə'be:ta, jə'se:n
- ← *ě* – m'le:kə, s'vè:ča, z've:zda, b're:k, 'me:x 'meh', t're:bəx, 'lè:te 'leta (I mn.), 'me:sənc 'mesec', 'be:ʏ, 'be:ta, 'bè:le, s"le:p, s"lè:pe, s"vè:tət, 'lè:p, 'lè:pe
- ← *ě*, ki je prišel pod naglas po premiku kratkega naglasa za zlog proti začetku besede – zg're:šət, 'lè:pə (≈ 'lɛpə) prisl. 'lepo'
- ← *aj* – 'kə: 'káj' (toda 'ká: 'káj'), 'sə: 'saj', 'dɛ: 'daj', 'dɛ:te 'dajte', 'dɛ:ta 'dajta', 'dɛ: ≈ z'dɛ: 'zdaj', 'dɛ:le ≈ z'dɛ:le 'zdajle'
- ← *a:j* – te 'rɛ:nɛ 'pokojni, ta 'rɛ:na 'pokojna', 'mɛ:xnɛ 'majhni (I mn. m. sp.), 'mɛ:xən 'majhen'
- ← -e:j – dɛ'bɛ'lɛ: 'debelej(š)e', drəb'nɛ:, gʌbə'čɛ: 'globlje', xit'rɛ:, xlad'nɛ:, legə'tnɛ: 'lažje', məč'nɛ: 'močnejše', pəčas'nɛ:, s'vet'lɛ:, švaχ'nɛ: 'šibkeje', tɛm'nɛ:, p'rɛ: 'prej', nap'rɛ: 'naprej', zat'rɛ: (star.) 'zato(rej)'
- ← *i* v glagolski priponi -irati -iram – u'be:rat (≈ u'bè:rat) 'obirati', taɯ'fe:rat 'tekati', za'pe:rat (≈ za'pè:rat ≈ za'pʲe:rat) 'zapi-rati', pš'be:rat (≈ pš'bè:rat) 'pobirati'
- ← *e* v predponi pre- (← pro-) v posameznih primerih, ko je naglašen – nap'rɛ:dɛ 'naprodaj'
- ← *e* + *i* v glagolu 'nimam' itd. (← ne имамъ – Ramovš 1936: 193–194) – 'ne:m, 'ne:məš, 'ne:ma (≈ 'nɪmam, 'nɪmaš, 'nɪma)
- ← *i* v posameznih primerih – sə'pe:xat 'sopihati', ka'mɛ:lca 'kamilica'
- ø: ← *o* – 'nø:s, 'kø:st, 'nø:č, 'vø:s
- ← zgodaj podaljšanega naglašenega *o* – ut'rø:k (R mn.), pər

- ut'ɾo:cex* (M mn.)
- ← *q*: – *mɔ:š*, *gɔ:bəc*, *kɫɔ:p* ž 'klop'
 - ← naglašenega *q* v nezadnjem besednem zlogu – *gɔ:ba*, *kɔ:ča*, *tɔ:ča*, *mɔ:ka*
 - ← *f*: in *f* – *vɔ:k* 'volk', *pɔ:n* 'poln', *vɔ:na* 'volna', *sɔ:nce* 'sonce'
 - ← istozložnih naglašanih *ow*, *ol*, *o:w*, *o:l*, *a:w* in iz skupin *ow*, *ol* – *da'mɔ*: 'domov', *s'tɔ*: 'stol', *pɔ*: prisl. 'pol', *ɔ:ca* 'ovca; storž' (toda *ɔ:uɲ* ≈ *ɔ:uɲ* 'oven'), *gə'mɔ:jə* 'grmovje', *fɛ'žɔ*: 'fižol', *glə'dɔ:n* 'lačen' (toda *bɔ:lnɛca* ≈ *bɔ:lnjca* ≈ *bɔ:lpca* 'bolnica, bolnišnica', kar je novejša izposojenka)
 - ← *a*: v posameznih primerih – *kɔ:m(əɾ)* (≈ *kā:m(əɾ)*) 'kam(or)'
 - je: ← *ə* – *tje:š -a -ə* 'tešč', *tje:mən*, *dje:š*, *vje:sɛ* 'vasi (R ed., I mn.)', *žje:rak -rka -ə* 'žarek, žaltav', *bje:det* 'bedeti'
 - ← *e*, ki je prešel pod naglas po premiku naglasa s končnega kratkega zloga – *žje:na*, *tje:ta*, *u'rje:me* 'vreme'
 - ← *e*, *ě*, ki je pozno prešel pod naglas – *pje:ta*, *rje:pəc* 'rep', *pəklje:kənt* 'poklekniti'
 - ← naglašanih *e*, *ę*, *ě* v edinem besednem zlogu – *c'vje:k*, *xrje:n*, *vje:č* (toda *kme:t*)
 - ← *e*, *ę*, *ě*, ki je prešel pod naglas po premiku cirkumfleksa na zadnjem zlogu za zlog proti začetku besede – *mje:sə*, *tje:stə*, *sje:nə*, *pje:čə* 'peči (R ed., I mn.)', *b'rje:ga*
 - ← *e* v predponi *pre-* (← *pro-*), ki je prešel pod naglas – *p'rje:dat* 'prodati', *p'rje:star* (*prastó:ra*) 'prostor'
 - ← *i*: pred *r* ali med dvema zvočnikoma – *u'mje:rja* 'umira', *zapje:rjam* 'zapirom', *mje:rən* (≈ *mé:rən*) 'miren'; *mje:mə* 'mimo'
 - ← v posameznih primerih prvotno prednaglasnega *o* med dvema zvočnikoma – *flje:rjan* *flerjā:na* 'Flor(i)jan'
 - uo: ← *o*, ki je prešel pod naglas po premiku naglasa s končnega kratkega zloga – *nɲo:ga*, *kɲo:za*, *kɫɲo:pɛ* 'klopi (R ed., I mn.)'
 - ← naglašanih *o*, *q* v edinem besednem zlogu – *pɲo:t* 'pôd', *kɾɲo:p* 'krop', *s'tɾɲo:k*
 - ← *o*, *q*, ki je prešel pod naglas po premiku cirkumfleksa na zadnjem zlogu za zlog proti začetku besede – *mɲo:tən*, *kɲo:s tɛ* (≈ *kəs'ti*) 'kosti (R ed., I mn.)'
 - a: ← *a*: in naglašenega *a* v nezadnjem besednem zlogu – *m'ra:k*, *m'la:t -da -ə* (≈ *m'lā:t -da -ə*), *la:s*, *b'ra:da*, *pa:ɥc* 'palec', *ba:la* 'bala (del. na -l)', *ma:ma*, *a:te*, *ka:kat*, *pa:lca*, *s"ja:t* (≈ *s"jā:t*) 'sejati lsemel', *pa:nčat* (otr.) 'spati', *g'la:va*, *b'ra:da*
 - ← *a*: ki mu sledi istozložni /v/ – *kra:ɥ*, *k'ra:ɥə* 'kravji', *kə'va:ɥ*, *pəp'ra:ɥ* (≈ *pəp'rā:vɛ*) 'popravi'
 - ← kratkega naglašenega *a* – *ga:t* 'gad', *na:s*, *s'ta:r*, *b'ra:t* 'brat', *m'ra:s*
 - ← *a*, ki je prešel pod naglas po premiku cirkumfleksa na zadnjem

- zlogu za zlog proti začetku besede – *p'ra:xə* 'prahú', *u'ra:tə* 'vratú', *s't'ra:xə* 'strahú', *z'la:tə* s 'zlató', *ta:k* 'takó'
- ← glasov, ki bi sicer dali /è:/ (gl. pri /è:/) pred istozložnim /j/ – *'ža:jn* (≈ *'ža:jɲ*) 'žejen', *'pa:js'jə* 'pasji', *'pa:jsa* 'pesa'
- ← o za /v/, ki je prišel pod naglas po premiku naglasa s končnega kratkega zloga – *'va:sa* 'osa', *'va:da* 'voda', *g'va:rət* ≈ *gə'va:rət* 'govoriti', *'va:rax* 'oreh', *'va:trak* 'otrok', *'va:kə* 'oko', *'ga:lfat* 'goljufati'
- ← e, ɛ za /č ž š r j/ – *'ša:* 'še', *'ja:dɲ* 'eden', *'ja:zɛk* 'jezik'
- ← iz *r:*, *r* (skupaj z *r*) – *'pa:rst* m/ž 'prst', *'va:rba* 'vrba', *s'ta:rt-dɛ* ž 'med m', *'sa:rne* 'srna (I/R ed., I mn.)', *'a:rjast* ≈ *'a:rjə* 'rjast'
- ← e v nikalnici 'ne' in v posameznih primerih po umiku naglasa nanj – *'na:_bə* 'ne bo', *'na:_m* 'ne bom', *'na:_mə* 'ne bomo' itd., *'pa:čət se* 'pečati se' (toda *pɛ'čā:m se*)
- ā: ← *a:* v posameznih primerih – *'kā:šlɛm* 'kašljam', *krā:l*, *grā:t*, *u'rāt* 'vrat (m I ed.; s R mn.)', *'jā:strap* 'jastreb', *'pā:s* 'pas', *'kā:ŋlata*, *z'lā:t* 'zlat', *'tā:k* 'tak(šen)'
- ← *a: + j* – *'kā:* 'káj', *zā:kā:* 'zakaj'
- ← *ɛ:* za ž v posameznih primerih – *'žā:ja* 'žeja'

3.1.2 Kratki samoglasniki

3.1.2.1 Kratki naglašeni samoglasniki

- i [i] ← *i:* – *'sjn*, *'zjma*, *'ljst*
- ← naglašenega i v nezadnjem besednem zlogu – *bradavjca*, *'žjla*, *'šjla* (≈ *'šəla*) 'šilo'
- ← naglašenega e, ɛ, ě, pred /j/, [ɥ] – *'vija* (≈ *'vɛ:ja*) 'veja', *'rija* (≈ *'rɛ:ja*) 'reja', *b'rija* (≈ nov. *b'rɛ:ja*) 'breja', *u'dija* (≈ *u'dɛ:ja*) 'odeja', *■rə'tija* 'Doroteja', *nd'rijat se* (≈ *nd'rɛ:jat se*) 'spakovati se; slabšati se lvremel', *'bižə* ≈ *'biš* (≈ *'bɛ:(j)žə* ≈ *'bɛ:(j)š*) 'beži', *'bište* (≈ *'bɛ:(j)šte*) 'bežite', *'sijat* 'sejati ls sitoml', *'piɥcer* (≈ *'pɛ:ɥcer*) 'cepljeno drevo', *'piɥc(v)at* (≈ *'pɛ:ɥc(v)at*) 'cepiti', *'ziɥnat* (≈ *'zɛ:ɥnat*) 'zelnat'
- ← *-oji(-)* – *s'tjɪm* (≈ *stə'jim* ≈ *stə'jɪm*) 'stojim', *'bjɪm se* (≈ *bə'jim se* ≈ *bə'jɪm se*) 'bojim se'
- ← ě v glagolu 'nisem' itd. – *'njsəm*, *'nisɛ*, *'ni*
- ← u v edinem primeru – *mɛ'kižə -va -ə* prid. 'mehkužen'
- u ← *u:* – *'kluč*, *u'ɥup* 'olupek'
- ← naglašenega u v nezadnjem zlogu – *'ɥupɛm* 'lupim', *'buku* 'bukev', *'južna* 'južina, kosilo', *'kuxat* 'kuhati'
- ← izglasnih *-ul* in *-uw* – *u'bu* 'obul', *sə'zu* 'sezul', *'ču* 'slišal'
- ← *o:* v posameznih primerih – *'kumɛ* 'komaj', *pəne'gudɛt se* 'izroditi se'
- ← *o* v prevzetih besedah – *cɛ'kurja* 'cikorija', *'muškra* 'šivilja', *'tutəŋgró:ber* 'grobar' (n. Totengräber), *'tutənkā:mra* 'mrliška vežica', *'furəm -rma* 'način' (n. Form), *'šudər -dra* 'gramoz'

- (n. Schoder), ■*əmb'ruš* -ža 'Ambruž |gospodar v Bočnil' (← Ambrož), *t'rucat* -əm 'vztrajno trditi' (n. trotzen)
- ← onomatopejskega *u* – 'kukōca 'kuka' 'kukavica kuka'
- ← *ol* – 'juša' 'jelša'
- ē ← dolgega naglašenegega *i* v posameznih primerih – 'zēt 'zjda' 'zid'
- ← *ě, i*, ki je prišel pod naglas po premiku cirkumfleksa z zadnjega zloga za zlog proti začetku besede – 'lēpə (≈ 'le:pə) prisl. 'lepo',
- ← *i*, ki je prešel pod naglas po premiku naglasa z zadnjega zloga proti začetku besede – *s''vəne* s 'prašič'
- ← kratkega naglašenegega *i* – 'nēč 'nič', 'nēxčar 'nihče', 'tēč (≈ 'tič) 'ptič', 'sēt (≈ 'sīt), 'mēš (≈ 'miš)
- ← *u* za *í* po premiku naglasa nanj – 'lēdē 'ljudje'
- ← *e, ə* v posameznih primerih – 'mēne (≈ 'məne) 'mene', 'mēnē (≈ 'mənē) 'meni', 'tēt' ≈ 'tēt' (≈ 'tət' ≈ 'təte) 'ta (I ed. m. sp.)' (po samoglasniški harmoniji)
- ← *i* v prevzetih besedah – *špəl špile* 'igra ls kartamil' (n. Spiel)
- ə ← kratkega naglašenegega *ə* – 'pəs, 'vəs 'ves'
- ← *Q*, ki je prišel pod naglas po premiku naglasa s končnega zloga – 'zəbē 'zobje', 'məškē 'moški', 'vəgu -gla' 'vogal'
- ← naglašenegega *o* v nezadnjem besednem zlogu – 'vəle 'volja (I/R ed.); olja (R ed.)'
- ← *ě, ē* za *lj/* – 'jətra, 'jə(te) 'jej(te)', 'jəza 'jeza', *u'jət -a -ə* 'ujet'
- ← *i:*, *i* za */č ž š r j/* – *zāšət* 'zašiti', 'rət 'riti (nedov.); rit', *sk'rət* dov. 'skriti', 'jət 'iti', 'jədē ≈ 'jət' 'pojdi', 'jəte 'pojdit', *u'žət* 'užiti', *spəčət sē* dov. 'spočiti se', 'jəgla 'igla', *s't'rəžba* 'striženje'
- ← kratkega naglašenegega *u* – 'tə 'tu', 'vəš 'uš', *k'rəx* (≈ *k'rux*), *kəp* (≈ *kup*), 'čət 'slišati', *u'bət* dov. 'obuti'
- ← *u*, ki je prešel pod naglas po premiku kratkega cirkumfleksa s končnega zloga – *d'rəgē* 'drugje', 'rəmen (≈ *rə'mjē:n*) 'rumen', 'xədə (≈ 'xudə) prisl. 'hudo', 'pəstə (≈ 'pustə) prisl. 'pusto'
- ← kratkega naglašenegega *in* po naglasnem premiku naglašenegega *a* – ■*frənc* 'Franc', ■*frənce* ■*frən'cé:ta* 'France', *s't'rəns'kē* (≈ *s't'rāns'kē*) 'stranski', 'məstən -tna -ə (≈ 'ma:stən -tna -ə ≈ 'ma:sən -sna -ə) 'masten'
- ← *a:* v posameznih primerih med dvema zvočnikom – 'rəma (≈ 'rā:ma) ž 'rama', *p'ləmən* (≈ *p'lā:mən*) 'plamen'
- ← *a* v besedi 'kakor' – 'kəkər

3.1.2.2 Kratki nenaglašeni samoglasniki

- i ← *i*, kadar se ne reducira v */ē/* (za */č ž š r j/* v */ə/*) – *kē'pi* (≈ *k'i'pi*) 'kipi', *ž'i'vi* (≈ *žə'vi* ≈ *žvi*) 'živi'
- ← *e*, kadar se ne reducira v */ē/* (za */č ž š r j/* v */ə/*) – *č'ižā:na* 'čežana', *p'ijfka:tə* (≈ *pēfka:tə*) 'nalivno pero'
- u ← vzglasnega *u* – *u'sē:sə* 'uho'

- ← vzglasnega *o-* (ostane tudi v obliki s predpono) – *u'ré:xę*, (*z*)*u'rá:lę* '(z)orali'
- ← izglasnih *-w* ali *-l* v položaju za /*t*/ – *č'a:ru* 'deževnik, črv', *'ba:ru* 'brv', *u'ma:ru* 'umrl'
- ← izglasnih *-il*, *-ěl* in *-iw* s palataliziranjem predhodnega soglasnika (če je palataliziranje mogoče) – *m'ł̥a:t'u* 'mlatil', *'x̥uɔ:d'u* 'hodil', *p'ł̥e:s'n'u* 'plesniv', *sp'ł̥e:s'n'u* 'splesnel', *na'dušlu* 'nadušljiv', *z'b̥e:rčlu* 'izbirčen', *s'purčlu* 'izbirčen |pri jedil|'
- ← izglasnega *-ow* – *zdr̥ɔ'njku* 'zdravnikov (R mn.)',⁴ *'puɔ:kru* (≈ *pəkrəu*) *pəkrəva* 'pokrov'
- ← *-ew-*, *-wi-*, *-ol-* pred pripono *-ca*, *-əc* – *'le:stuca* (≈ *'le:stvəncə*) 'lestev', *'k̥uɔ:zuc kəzɔ:ca* 'kozolec'
- ← izglasnega *-e* pri sam. s. sp. za *c, ɟ, n* (ki ne podaljšujejo osnove) – *'sɔ:nce*, *'sa:rcę* 'srce', *'pɔ:lę* 'polje', *zna'mj̥e:nę*, *'za:rnę* 'zrnje'
- ← izglasnih *o, q, u, ə* za prvotno palatalnim soglasnikom – *'čę:ylę* (D/M/O ed.), *'va:gņę* 'ognju (D/M ed.), ognjem (O ed.)' *'łukņę* 'luknjo (T ed.)'
- ← izglasnega *-je* – *d'rəgę* 'drugje', *'lędę* 'ljudje' (če tu ni iz *-i*)
- ← *ə* v priponi *-ək* ne za /č ž š r j b f/ – *'d̥e:dęk -a* 'možiček', *'lulęk -a* 'moški spolni ud', *'mucęk -c'ka* 'mucek', *pən'de:lęk -lka*, *'mj̥e:sęk -a* (otr.) 'meso', *'zizęk -a* 'dojka, sesek', *'j̥e:zęk -a* 'manjšalnica od jez'
- ← *i* v priponi *-ika*, razen za /č ž š r j b m v/ – *m̥ərma'ł̥a:dęka* (otr.) 'manjšalnica od marmelada', *ž'va:dęka* 'majhna žival' (← živad), *'va:dęka* 'vodica', *'žilęka* 'žilica', *'lulęka* 'žensko spolovilo', *'lizęka* (≈ *'lizika*), *'mizęka* 'mizica', *'sɔ:zęka* 'solzica', *'k̥uɔ:zęka* 'manjšalnica od koza'
- ← nenaglasnega, tudi izglasnega *i* ne za /č ž š r j/ – *t̥ęši* 'tišči', *ž̥e:nęn* 'ženin', *z̥e'd̥a:r* (≈ *z̥f̥d̥a:r*), *'ja:zęk* 'jezik', *g'r̥a:bęt*, *'x̥o:dęm*, *'mizę, p'ridę* (≈ *p'rit*) 'pridi'
- ← prednaglasnega *o, u* za *p* – *p̥ę'le:j* 'polaj', *■p̥ę'ł̥a:nc* 'Poljanec |prebivalec Poljan (pri Rečici ob Savinji)' prebivalec Polj, tj. Spodnje Savinjske doline|', *■p̥ę'st̥uɔ:ta* 'Pustota lledinsko ime v Rovtu pod Meninol', *p̥ę'st̥iɭa* (≈ *p̥as't̥iɭa*) 'pustila', *p̥ę'ł̥o'n'â:k* 'polovnjak lsodl', *p̥ę'nɔ:ca* (≈ *p̥ə'nɔ:ca*) (slabš.) 'posoda'
- ← prednaglasnega *u* za *ɟ, l* – *klę(n)'č̥a:ɥ̥p̥ca* ≈ *klę(n)'č̥a:ɥ̥nca* 'ključavnica', *l̥ę'be:zən* 'ljubezen', *l̥ę'b̥e:nskę* 'ljubenski |< Ljubno ob Savinji|', *■l̥ę'bija* 'Ljubija |kr. imel|', *l̥ę'di* 'ljudi (R/T mn.)', *■l̥ę'cija* 'Lucija', *l̥ę's̥jna* ≈ *l̥ę's̥ine* (≈ *ł̥s̥šina* ≈ *ł̥s̥šine*) '(jajčna, orehova) lupina'

⁴ V Spodnjih Krašah nekateri govorci, v Bočni pa nasploh razlikujejo *b'r̥a:tɔ -va -ə* (prid.) in *b'r̥a:tu* (R mn.) 'bratov'; oblika *b'r̥a:tɔ* v Spodnjih Krašah pri večini govorcev pomeni oboje.

- ← prednaglasnega *e*, *ě* – *mɛ'xɛ:r* 'mehur', *mɛ'nɔ:j* 'menoj', *sɛ'bɔ:j* (*≈ sɔ'bɔ:j*) 'seboj', *tɛ'bɔ:j* (*≈ tɔ'bɔ:j*) 'teboj'
- ← -*qj* v 1. ženski sklanjatvi – *s k'râ:vɛ* 's kravo' (in analogno tudi v 2. ženski sklanjatvi – *z 'nitɛ* 'z nitjo'; prim. Rigler 1980: 30)
- ← v prevzetih besedah – *'fɛ:rtɛk* -- -- prid. 'gotov', *'lɛ:dɛk* -- -- prid. 'neporočen, samski', *sɛ'gurnɔ* (*≈ s'i'gurnɔ*) 'gotovo'
- ə ← ə v priponah -*ɔc*, -*ər* ipd. – *x'lâ:pɔc*, *'šudər* 'gramoz'
- ← ə v skupini *kət-* – *kɔdɔ:* (*≈ g'dɔ:*), *kɔdɔ:r* (*≈ g'dɔ:r*) 'kdor', *kɔ'da:j* (*≈ g'da:j*) 'kdaj'
- ← ə v priponi -*ək*, -*ik* za /č ž š r j b f t/ – *'zəbək* *≈ zɔ:bək* 'zobek', *'mâ:čək* 'maček', *kə'nyo:fək* *≈ k'nyo:fək* 'gumbek', *s'tɔ:lčək*, *'tɔ:rək*, *'nyo:žək*, *'pɛ:tək*, *čɛ'ta:rtək* *≈ ča'ta:rtək*
- ← *i* v priponi -*ika* za /č ž š r j b m v/ – *'lubəka* 'ljubica', *'rjbəka* 'ribica', *'kô:rbəka* 'kurbica', *'jâ:məka* 'jamica', *'ma:məka* 'mamica, mamka', *'sɥo:vəka* 'sovica', *'pužəka* 'punčka |lutka|' (← puža)
- ← *o*, *q* – *zə'bɔ:* (*≈ 'zəbɔ*) 'zob (R mn.)', *vəg'lɔ:* 'vogalov', *stə'ljica* 'stolica |pripraval', *'tjɛ:tək* *≈ 'tjɛ:tɔx* 'teloh', *sɔ'bɔ:j* (*≈ sɛ'bɔ:j*) 'seboj', *tɔ'bɔ:j* (*≈ tɛ'bɔ:j*) 'teboj'
- ← nenaglasnega *u* – *lɔ'sjina* *≈ lɔ'sine* (*≈ lɛ'sjina* *≈ lɛ'sine*) '(jajčna, orehova) lupina', *sɔ'sjɪt* (*≈ 'sušɔt*) 'sušiti', *t're:bəx*, *b'râ:tə*, *'vinə* 'vino (I/T ed.)', *pə'sɥo:ba* 'puščoba', (*in*) *štrəmje:nt* 'glasbilo'
- ← prednaglasnega *ə* – *sə'sit* *≈ sɔ'sɔt* 'sešiti', *sɔ'sjɪt* prid. 'sešit'
- ← izglasnega -*i* za /č ž š r j/ – *'tɔ:čə* 'toči (D ed.); tolci', *'nyo:žə* 'noži', *'tišə* 'tišči (vel.)', *'pje:rə* (*≈ 'pje:r*) 'peri', *'vje:rjə* 'verjemi'
- ← izglasnih *o*, *q*, *u* ne za palatalnim soglasnikom – *'žjɪtə* (I/D/T/M/O ed.), *m'lâ:kə* 'mlako (T ed.)'
- ← *a* – *sə'mɔ:težən* (*≈ sɔ'mɔ:težən*) 'samotežen', *■frən'cɛ:ta* 'Franceta (R ed.)', *'cɛgən* (*cɛ'gâ:na*) 'cigan', *k'rižən -a -ə* 'križan'
- ← *o*, *a* v končnicah -*om* in -*am* samostalniških sklanjatev – *s_ɥo:ɪəm* 's stoli', *s 'krâ:vəm* 's kravami'
- ← nenaglasnega *ɾ* (skupaj *z r*) – *kə'rtine* *≈ kə'rtjina*, *'kô:kər* 'kolkor', *də'rvo:jə* 'drva (skupno ime)' (← drvovje), *stə'žaj* 'stežaj'
- ← prednaglasnega *a* (skupaj *z r*) – *nə'r'kɔ:za* (*≈ nar'kɔ:za*), *mərma'lâ:da* 'marmelada', *kə'r'bjɪt* (*≈ kar'bjɪt*) -*a* 'karbid', *pə'r'tija* (*≈ par'tija*) 'delovna skupina', *xə'r'puna* (*≈ xar'puna*), *gabər'de:n* 'gabarden', *mər'kâ:c'ja* *≈ mər'kâ:cija*, *kɔ:kərs'kɛ* (*≈ 'kɔ:kars'kɛ*) 'kokarski |< Kokarjel', *sə'r'djina* (*≈ sar'djina*) 'sardina'
- ← prednaglasnega ali nenaglasnega reduciranega *i* (skupaj *z r*) (← *ri*, tudi v predponi 'pri-') – *pər* 'pri', *pə'r'nɛ:su* 'prinesel', *■kərs'tjina* (*≈ ■kris'tjina*), *ə'rtine* (*≈ rə'tine*) 'ritina |del deblal', *pə'r'vɔ:šɪt* 'privoščiti'
- ← prednaglasnega *u* (skupaj *z r*) (← *ru*) – *drə'ga:č* 'drugače', *drə'gɔ:t* 'drugod'

- ← -qj v 1. ženski sklanjatvi – s 'xišə 's hišo' (in analogno tudi v 2. ženski sklanjatvi – z 'mišə 'z mišjo')
- ← i – ■mæk'la:uš, ■šmə'xé:u ≈ ■šmę'xé:u 'Šmihel nad Mozirjem [kr. imel], məst'lé:rat ≈ məstré:rat (≈ męst'lé:rat ≈ męstré:rat) 'ministrirati', nəkó:l (≈ nękó:l) 'nikoli', ■cə'ril (≈ ■cę'ril) 'Ciril', štə'rna:jst (≈ štę'na:jst) '14'
- ← e – p'ləmən (≈ p'lā:mən) 'plamen'
- ę [c] ← prednaglasnih e, ę, ě – lę'nųo:ba ≈ le'nųo:ba, lę'snjka ≈ les'njka, lę'vjca ≈ le'vjca, plę'njca ≈ ple'njca, črępine (≈ črąpine) (I/R ed.), rę'snjca (≈ ra'snjca), cę'djt ≈ ce'djt (≈ cę:cęt), lę'se:n ≈ le'se:n, sne'že:n ≈ sne'že:n
- ← prednaglasnega r (skupaj z r) – cęrklijų 'cmerav'
- ← nenaglasnenega ę – pā:met -mętę
- ← izglasnega ę pri sam. s. sp. ne za /č ž š r j/ – s"vęne s 'prašič', 'ka:ce s 'mucka', 'žrje:be 'žrebe', 'tje:le 'tele', 'jəme (≈ ĩmė:) 'ime'
- ← e v samostalniški priponi -er (← -ar) – m'liner -nęrja 'mlinar', m'linerca -nęrce 'mlinarica'
- ← ponaglasnega a za ř, ĩ – křā:le 'kralja (R/T ed., I/T dv.)', 'kųo:ne 'konja (R/T ed., I/T dv.)', 'zje:mle 'zemlja (I/R ed.)', kərtine (≈ kərtjna) 'krtina (I/R ed.)' (← krtinja), 'sa:rne 'srna (I/R ed.)' (← srnja), 'pje:let 'peljati'
- ← istozložnega aj – u'čę:re 'včera', 'dele(te) 'delaj(te)', 'de:leta 'delajta', 'duo:mę 'doma', ■mę'dā:č (≈ ■maj'dā:č) 'Majdač [gospodar v Spodnjih Krašah]'
- ← -(e)je – vā:rčņę 'varčneje', u'biųņę 'obilneje', vā:rņę 'varneje', 'niže 'nižje, niže', 'lušņę ≈ 'lušņę 'bolj prijetno', s'nā:žņę 'bolje'
- ← ə v pridevniški in samostalniški priponi -ək – lje:xek ≈ lje:gek 'lahek', g'lā:dek (≈ g'lā:dək), 'tje:nek 'tenek', s'lā:dek (≈ s'lā:dək), křā:tek (≈ křā:tək), 'lis'tek, z'vę:zek, ■tq:nčęk -a 'Tonček', ■fra:nčęk -a 'Franček', 'a:tęk -a
- ← i v samostalniški priponi -(n)ik – kq:tnek 'kočnik', 'kq:čnek 'zajčnik', 'za:jčnek 'zajčnik', 'fičnek 'novec majhne vrednosti', 'ajdnek 'ajdov kruh'
- ← pred- ali ponaglasnega o – tēbā:k 'tobak', 'pō:vęd'ne 'povodenj (I/R ed.)' (← povodnja), 'pō:vęj 'povoj', 'vę:sek (≈ vę'sųo:k) 'visok', ■pę'lō:na 'Polona', gęl'fjų (≈ gal'fjų) 'goljufiv'
- ← pred- ali ponaglasnega a – makę'dā:m (≈ mak'dā:m) 'makadam', 'gō:lęš 'golaž', (■)tęl'jā:nka 'Italijanka; italijanka [pasma kokoši; puškal]'
- ← i – ęņę:kcija 'injekcija', varękjna 'varikina', be'tumen 'bitumen', dęre:ktqř 'direktor', z dęre:ktņę 'hitro, brez obotavljanja, naravnost liti, prtil', ubę'ra:ųnek 'obiralnik', ręškę:rat 'riskirati'
- o ← istozložnih ow, ol, aw, al (lahko tudi pred priponami, v katerih

prihaja do redukcije) – *brŏ'njca* 'borovnica', *głŏ'njik* 'glavnik', *g'lě:dŏ* 'gledal', *l̥ā:stŏka* 'lastovka', *'kukŏca* 'kukavica', *s'markŏc* 'smrkavec', *fŏš'drj̥t* 'nevoščljiv', *fŏ'lě:rat* (≈ *fau'lě:rat*) 'favlirati', *fŏ'le:ncat* (≈ *fau'le:ncat*) 'lenariti', *zrŏn* (≈ *zraunŏ*) predl. 'zraven', *fŏ'sija* 'nevoščljivost; drobnocvetni rogovilček', *ka'ruzŏna* 'koruzna slama', *'žā:gŏna* 'žagovina', *'dē:ŏn* 'delaven', *dē:žŏ:n* 'deževen', *mrŏ'lišŏ* (≈ *mraŭ'lišŏ*) 'mravljišče', *rŏ'njina* (≈ *raŭ'njina*) 'ravnina', *zdrŏ'njŏ* 'zdravnikov (R mn.; prid.)', *b'rā:tŏ* 'bratov (R mn.; prid.)' (prim. op. 4) (toda *bŏl'niška* 'bolniški dopust')

- ← *el* – *čeb'ŏ'nāk* 'čebelnjak'
- ← ponaglasnega *o* pred raznozložnim /v/ – *ma'cē:snŏva* 'macesnova', *'jā:lŏva*, *■tinč'kŏva* 'Tinčkova'⁵
- ← prednaglasnega *e* za *r* – *ubrŏz'ljina* (≈ *ubraz'ljina*) 'obrezlina', *ra'sŏ:vāt se* 'reševati se; godovati'
- ← prednaglasnega *ve* – *žŏp'le:ŋka* (≈ *žap'leŋka*) 'žveplenka'
- ← *o* v novejših besedah, kjer ni prešel v *ə* – *prŏg'rām*, *vŏdŏ'vŏ:t* 'vodovod'
- a ← *a* – *ma'tinčŏk*, *g'lē:daŭa*, *lā'pux* 'lapuh'
- ← *e*, *ę*, *ě* v položaju za /č ž š r j/ – *čra'pine* (≈ *črē'pine*) 'črepinja (I/R ed., I mn.)', *tŏ:ča* 'toče, toča', *'gŏ:ša* 'gozd (I/R ed., I mn.)' (← *gošč-*), *'va:rax* 'oreh', *'rŏ:ža* 'roža', *'ma:ča* s 'mucka', *'pęša* 'pišče', *■jŏ:ža* 'Jože', *■jŏ:ža ž* 'Joža (I/R ed., I mn.)', *■inža* 'Inže [os. ime]' (← Janez), *ša* 'še', *'jā:mšak -a* 'jamski les', *'ka:ršan* 'krščen'
- ← ponaglasnega *o* pred raznozložnim /v/ (pri redkih govorcih – običajni refleks je /ŏ/) – *ma'cē:snava* 'macesnova', *■be:ndava* 'Bendova' (prim. op. 5)
- ← *o* v posameznih primerih disimilatoričnega akanja in akanja za *r*, *l* – *'va:trak* 'otrok', *p'rā:prat* 'praprot', *kla'buk* 'klobuk', *lā'pā:r* 'lopar', *'lā:par* 'lapor', *da'mŏ:* 'domov', *ka'ruza* 'koruza', *glā'buč* 'plešast' (← golobuč), *k(ə)lā'riža* 'kolesnica' (← koloriža), *pa'tŏ:ŋka* (≈ *pŏ'tŏ:ŋka*) 'potonika'
- ← *e* v posameznih primerih, predvsem za *m* – *mŏma'lā:da* 'marmelada', *ma'cē:des -za* 'mercedes', *ca'pjin* 'cepin', *'cimat* 'cimet', *'žā:mat* 'žamet', (■) *mar(ə)'kā:ŋka* ≈ (■) *mari'kā:ŋka* (≈ (■) *(a)mer'kā:ŋka* ≈ (■) *(a)mēr'kā:ŋka*) 'Američanka; amerikanka [izseljenka, riba, žaga]', *ađ'na:jst* 'enajst'
- ← prednaglasnega *ve* – *žap'le:ŋka* (≈ *žŏp'le:ŋka*) 'žveplenka'
- ← *e* v nikalnici 'ne' – *na*

⁵ Pri nekaterih govorcih v Spodnjih Krašah je fakultativna različica z /a/, ki je v Bočni splošno rabljena – *ma'cē:snava* 'macesnova', *■be:ndava* 'Bendova'.

3.1.2.3 Zlogotvorni zvočniki

- ɾ ← pred- ali ponaglasnega *ər* (← *ri, ra, ro, ru, or, ur, ɾ*, tudi v predponi *pri-*) – *■kɾs'tjina* (≈ *■kris'tjina*), *ɟ'tine* (≈ *rə'tine*) 'ritina ldel deblal', *pɟ'vɔ:šət* 'privoščiti', *'e:ŋkɾt, 'xitɾ* prisl. 'hitro', *dɟ'bɟt* (≈ *drə'bɟt* ≈ *dɾɔ:bɟt*) 'drobiti', *dɟ'ga:č* 'drugače', *dɟ'gɔ:t* 'drugod', *bɟc"lā:n* 'porcelan', *kɟbɟ'rija* 'kurbarija', *kɟ'jā:va* 'kurjava', *'šudɾ* 'gramoz', *dɟ'vɔ:jə* 'drva (skupno ime)', *stɟ'žaj* 'stežaj'
- ← prednaglasnega *ər* (← *ar*) – *mɟma'lā:da* 'marmelada', *kɟ'bɟt* (≈ *kar'bɟt*) -a 'karbid' (druge primere gl. pri /ə/)
- ← *ər* iz *ə* – *tɟma'čɪ se* 'mrači se'
- l ← *əl* iz *li*, *e'l* za *t*, *d* – *'mɔ: d'lte* 'molite (vel.)', *'rud'l* 'Rudelj'
- ← *əl* iz *e'l* – *'miklɟne* 'Mikeljni lhišno ime v Spodnjih Krašahl', *pɟ'cikl* 'kolo'
- ← *l* za istozložnim [u] – *'pa:u'l* (≈ *'pa:ul*) 'Pavel(j)', *'ma:u'l* (≈ *'ma:ul*) 'gobec prežvekovalcev'
- ɱ ← nenaglasnenih *əm, om, am* – *'nɪsɱ* 'nisem', *sɱ* 'sem (1. os. ed.)', *bɱ* 'bom', *z'me:rɱ* 'zmerom', *tɱ* 'tam'
- ← ponaglasnega *ɛm* – *'kò:lɱ* 'premog'
- ŋ ← *ən* iz pred- ali ponaglasnega *ni* – *ŋkò:l* (≈ *nə'kò:l* ≈ *nɛ'kò:l*) 'nikoli', *pə'mé:kɱla* 'pomaknila', *pə've:zɱla* 'poveznila', *'bɔ:lɱca* (≈ *'bɔ:lnjca*) 'bolnica', *s'tje:kɱ* (≈ *s'tje:kne*) 'stakni', *'sɔ:nčɱca* 'sončnica', *'čičɱt* (otr.) 'sesti'
- ← *ən* iz kratkega *ɛ* (morda) – *'me:sɱc* 'mesec'
- ← ponaglasnih ali breznaglasnih *ən, əm, ɛm* – *'nā:radɱ* 'pripravljen', *'nɪsɱ* 'nisem', *'va:gɱ* 'ogenj', *'žā:ɫastɱ* 'žalosten', *ka'ruzɱ* 'koruzen', *'šɔ:lɱ* 'čevalj', *sɱ* 'sem'
- ← prednaglasnega ali breznaglasnega *nə* (← *no*) – *ɟ'bje:dɱ* 'nobeden', *ɱ* 'in'
- ← breznaglasnega *əm* (← *am*) – *tɱ* 'tam'

3.2 SOGLASNIKI

3.2.1 Zvočniki

Zvočniki so nastali iz enakih glasov v izhodiščnem sistemu (Logar 1981), poleg tega pa:

- v ← iz proteze pred prvotnimi *o, ɔ* – *'va:ča* 'oče', *'va:pɾt* 'odpreti', *'va:gən* 'ogenj', *'va:gɾc* 'ogrc', *'va:jstər* 'oster', *'va:knə* 'okno', *'va:kə* 'oko', *'vəmatən* 'omotičen', *'va:n* (star., poud. ≈ *'un*) 'on', *'va:rat* 'orati', *'va:rax* 'oreh', *'va:sa* 'osa', *'va:sc* 'osat', *'va:su* 'osel', *'vəsəm* 'osem', *ub'va:s'mɛx* 'ob osmih', *'va:stat* (≈ *us'ta:t*) 'ostati', *'■va:tək* 'Otok [zaselek Bočnel]', *'va:trak s* 'otrok', *'vəbəlč* 'oblič', *'vədər* 'oder', *'vɔ:zək* 'ozek', *'vərgle* 'orgle', *'vəle* 'olje', *'vəčəm* – *čma* 'očim', *'vəčəm* 'hočem', *'va:t'ɔ* 'hotel (del. na -l)' *'va:b_nɛga* 'obenj', *'va:b_nɛ* 'obnjo', *vəd* 'od [v počasnem govorjenju]', *'vəfnat* ≈ *'va:pərt* (≈ *utpre:t*) 'odpreti' (n. öffnen),

- 'vəfər 'cerkveno darovanje' (n. Opfer), 'vəɾəŋga 'način' (n. Ordnung), 'vərgnə ≈ 'vəɾəŋgə 'popolnoma, zelo, v veliki meri', 'vəɾžax 'vzrok' (n. Ursache), vəɾ'le:ʊp 'dopust' (n. Urlaub), 'vəš 'uš'
 ← pred *i* za predpono *u-* – *u'vət* 'uiti' (toda 'jət 'iti')
 ← *b* pred *š* – 'na: _uš (≈ 'na: _bəš) 'ne boš'
 ← v glagolski priponi *-wa-* – *zaɪ'vivat* (≈ *za(ʊ)'vijat*) 'zavijati lz voziloml' (← *zaovijati*), *pə'bɪvat* (≈ *pə'bijat*) 'pobijati', *nd'vivat* (≈ *nd'vijat*) 'navijati', *prə'va:jškvat* (star.; ≈ *prə'vā:žat*) 'prevažati'
 [u] ← prednaglasnih *o-*, *u-* na samem začetku besede ali za samoglasnikom prejšnje besede ali vzglasnega *v-* – *se bə ʊ'bu* 'se bo obul', *se bə ʊ'bəʊ* 'se bo ubil', *ʊz'dignə* 'dvigni, vzdigni'
 ← *w* pred soglasnikom – *m'ra:ʊle* 'mravlja (I/R ed., I mn.)'
 ← *l* v del. na *-l* v ednini moškega spola za naglašenim samoglasnikom (razen za *u*) – *g'rje:ʊ* 'grel', *b'rəʊ* 'bril', *b'ra:ʊ* 'bral'
 v' ← *v* pred prvotnimi *-il*, *-əl* – *p'rā:v'u* 'pripovedoval, pravil', 'živ 'o 'živel'
 j ← kot prehodni *j* – *va:jstər* 'oster', *ujst'rɪna* 'ostrina', 'pó:js't'ə (≈ 'pó:s't'ə) 'postelja', 'pa:js'jə 'pasji', *pə:js'jā:k* ≈ *pajs'jā:k* 'pasja uta', 'pa:jsa 'pesa', *fle:jštər* 'obliž' (n. Pflaster), *pa'tnó:jštər* (≈ *pa'tnó:štər*) 'rožni venec lpripraval', *prə'na:jškvat* (star.; ≈ *prə'nā:šat*) 'prenašati', *prə'va:jškvat* (star.; ≈ *prə'vā:žat*) 'prevažati', 'be:jžat 'bežati', *aɪ'dijə* (posam.; ≈ *d'dijə*) 'adijo', 'pó:jšpən (≈ (posam.) 'pó:jšmən 'pušpan', 'na:jgəl 'nagelj', 'ujzda (≈ 'uzda)
 ← kot proteza pred prvotnim *i*, *e*, če je ta naglašen – 'jət 'iti', 'jədgə 'pojdi' (← idi), 'jəte 'pojdite', 'jəmet 'imeti', 'jəmə ≈ 'jəm' 'imej', 'jəme (star.; ≈ *l'mé:*) 'ime', 'jəgla 'igla', 'jəgrat se 'igrati se', 'jərxast 'irhast', 'jəskra (star.) 'iskra', 'jəsx -s'xa 'kis', 'jərp ≈ 'ja:rp 'dedič' (n. Erbe), 'jərbat 'dedovati', 'ja:dən 'eden', 'ja:na 'ena'
 ← kot proteza pred *a* v posameznih primerih – ■*ja'mje:rka* (≈ ■*(a)mje:rka* ≈ ■*d'mje:rika*) 'Amerika'
 ← medsamoglasniškega *n* v edinem primeru – *ka'məjə* 'kamenje'
 ← *l* v edinem primeru – 'je:ʊkəp'lā:st 'lepilni obliž' (← levkoplast)
 l ← *l* pred sprednjimi samoglasniki, pred soglasniki in v izglasju⁶
 ← primarne skupine *tl*, *dl* pred sprednjimi samoglasniki ali na koncu besede v samostalnikih (v del. na *-l* je skupina ohranjenana) – 'vile 'vile', 'šəle ≈ 'šile 'šila (I ed.), 'le:tvə 'dleto'
 ← *gl-* v edinem primeru – 'lə:(te) 'glej(te)
 ← *r* v nekaterih prevzetih besedah – *p'ló:ba* (posam.; ≈ *p'ró:ba*) 'pomerjanje [še nedokončanega oblačila]' (n. Probe)
 t ← *l* pred nesprednjimi samoglasniki⁷

⁶ Izjeme gl. pri distribuciji zvočnikov – //.⁷ Izjeme gl. pri distribuciji zvočnikov – //.

- ← primarne skupine *tl, dl* pred nesprednjimi samoglasniki (v del. na -l je skupina ohranjena) – 'šəłə ≈ 'šjłə 'šilo'
- m ← *q* (v zvezi *q:m*) v edinem primeru – 'pə:mpək (≈ 'pʷo:pək ≈ 'jó:žək) 'popək lna trebuhul'
- ← *n* (v zvezi *ms*) v edinem primeru – nazd're:ms'kə (≈ nazd're:məŋə) 'nazarenski' (v medmetni zvezi 'jəzəs nazd're:mskə)
- ← *p* v izposojenki – 'pò:jšmən (≈ posam. 'pò:jšpən) 'pušpan, zele-nika' (n. Buchsbaum)
- m' ← 'prim' (≈ 'prime) 'primi', 'p'rim'te 'primate'
- n ← *n* v izglasju in pred soglasniki – 'jəšpran 'ješprenj', š'kò:rən (≈ š'kò:rənc) 'škorenj', 'kuxəns'kə 'kuhinjski', ■'krā:nc 'Kranjec', 'krā:ns'kə 'kranjski'
- ← *m* pred *k* – 'sè:dəŋka (≈ sè:dəmka ≈ səd'mjca), 'vəsəŋka (≈ 'vəsəmka ≈ uš'mjca), 'kò:leŋkišta 'zaboj za premog' (toda 'kò:ləm 'premog')
- ← *mn* – vəs'najst '18', (s)'pə:net '(s)pomniti'
- ← *b* pred *č* v edinem primeru – klən'čič 'klobčič'
- ← *l* v edini prevzeti besedi – knè:bəl 'kembelj' (n. Klöppel)
- n' ← *n* – 'njva, 'va:gən' 'ogenj', 'sa:rne 'srna', kərtine (≈ kərtjna) 'krtina', ləššine ≈ ləššine (≈ ləššjna ≈ ləššjna) '(jajčna, orehova) lupina' (zadnji trije primeri z naslonitvijo na pripono -(i)nja)
- ← *n* po redukciji *i* – 'un' (≈ 'unə) 'on(i) (3. os. ed. m. sp.)', uždigne 'dvigni, vzdigni'
- ← *m* – 'se:n's'vətə ž, m mn. 'vsi sveti 11. novembral' (← *кѣ-вѣсѣмѣ-свѣтыимѣ – Ramovš 1924: 88)

3.2.2 Nezvočniki

Nastali so iz enakih glasov v izhodiščnem sistemu, poleg tega pa:

- b ← *v* – 'gužba (≈ star.; 'gužva) 'gneča', 'bā:ta (star.; ≈ 'vā:ta) 'vata', 'se:rbus medm. 'servus', 'be:ks'let (star.) 'menj(av)ati' (n. wech-seln)
- ← *p* v posameznih primerih – bərc'lā:n 'porcelan', škrəbəc 'škri-pec'
- ← *d* v edinem primeru – g'ruba 'gruda'
- c ← *s* pred *v* v posameznih primerih – c'vè:dər 'sveder', c'və:ra 'svo-ra'
- ← *s* (v zvezi *səs-*) v edinem primeru – s'cé:rət se 'sesiriti se'
- ← *s* – cəkər'ljn ≈ cəkər'ljn 'saharin', cəŋk'rè:t ≈ cəŋk'rè:t 'straniš-če'
- č ← *t* pred *l* v edinem primeru – za'pənčlet 'zaplesti, zavozlati'
- ← *ž* (v zvezi (-)žv-) v posameznih primerih č'vè:čət 'žvečiti', učvəkljina (≈ 'čjk) '(pre)žveček'
- ← *š* v edinem primeru – va'ručka 'varuška'
- ← *šč* – slač'jca (≈ slaš'čjca) 'sladica', slač'čā:rna (≈ slaš'č'čā:rna) 'slaščičarna'

- ← *c* v edinem primeru – *čmʏo:kat* ‘cmokati’
- ← *ds, ts, ks, cs* – *spəmʔa:čkɛ* ‘spomladanski’, *sɔʔda:čkɛ* ‘vojaški’, *xraʔva:čkɛ* ‘hrvaški’, *kʔmɛ:čkɛ* ‘kmečki’, *zadʔrɛ:čkɛ* ‘zadrečki |< Zadrečka dolinal’, *šma:rčkɛ* ‘šmarški |< Šmartno ob Dretil’, *fabʔričkɛ* ‘tovarniški’, *dɛ:učkɛ* ‘delški |< Delce, zaselek Bočnel’
- d
 - ← *dš* – ‘vič’ (≈ ‘vidɛš’) ‘vidiš’, ‘vičte (posam.; ≈ ‘vit’:e)’ ‘vidite’
 - ← *b* – ‘gā:ɖɛt se’ ‘gabit se’, ‘uʔgā:dən’ ‘ogaben’
 - ← *g* pred *l* – *dʔlɛ:n* (posam.; ≈ *gʔlɛ:n*) ‘glen’, ‘ra:jksnɛ:dʔʃ (≈ *pəʔtʃskɔc*) ‘risalni žebliček’ (n. Reißnagel)
 - ← *t* – ‘rɛ:grat -da’ ‘regrat’
 - ← *t* v primarni skupini *tl* v del. na -l – *pəʔmʏɛ:dʔlɛ* ‘pomedli’, *spʔljɛ:dle* (≈ *spʔljɛ:tle*) ‘spletel’
- f
 - ← *g* pred *t* – ‘nʏo:ft’ ‘noht’
 - ← *x* pred *t* – ‘buftʔʃ ‘buhtelj’, ‘žjɛ:ftar (posam.; ≈ ‘žjɛ:xtar)’ ‘žehtar’
 - ← *x* – ‘buʔɛnʔt’ ‘buhniti’, ‘fɛ:rtaf (≈ ‘fɛ:rtax)’ ‘predpasnik’ (n. Vortuch), ‘šʔa:uʔf’ ‘gumijasta cev; zračnica’ (n. Schlauch)
 - ← *b* – ‘šʔra:uʔf’ ‘vijak’ (n. Schraube)
- g
 - ← *d* pred *n*, če *d* ni bil analogično vzdrževan – *gʔnā:r* ‘denar’, *gʔnā:rən* ‘premožen, bogat’
 - ← *d* pred *l* – *gʔlɛ:sən* (≈ *dʔlɛ:sən*) ‘dlesen’, ‘pɛ:ŋgəl’ ‘nihalna krožna žaga’ (n. Pendel), ‘šʔvɪŋglet (≈ *pʔlɔ:ŋkat*)’ ‘prepisovati lv šolil’ (n. schwindeln ‘slepariti’), *gʔrɛ:gʔlca* ‘gredeljnica |pri splavul’ (← *gredljica)
 - ← *k* ali *g* – ‘lʏɛ:gek (≈ ‘lʏɛ:xek)’ -*xka* -ə ‘lahek’, ‘mʏɛ:gek (≈ ‘mʏɛ:xek)’ -*xka* -ə ‘mehek’
 - ← *k* pred *r* – *grāʔgul* (≈ *kraʔgul*) -e ‘kragulj’, *gʔruška* ‘hruška’, *grāʔde:mca* ‘kredenca’
- x
 - ← *k* ali *g* pred *t* ali *k* – ‘lʏɛ:xka’ ‘lahka’ (toda ‘lʏɛ:xek ≈ ‘lʏɛ:gek), ‘mʏɛ:xka’ ‘mehka’ (toda ‘mʏɛ:xek ≈ ‘mʏɛ:gek), ‘ʔa:xt’ ‘komolec’, ‘dō:xter’ ‘zdravnik’, ‘nɛ:xternɛ (mn.; zast.; ≈ *tɛʔja:nɛ*)’ ‘nekateri’
 - ← *k* pred *m* – ‘xʔmā:ʔə’ ‘kmalu’
 - ← *g* v posameznih primerih – ‘bɔ:x medm. (toda ‘bɔ:k’ ‘bʏo:ga m) ‘bog’, ‘bɔʔʔō:nɛ’ ‘boglonaj’, (■ *gʔrɛ:gəc*) ■ *gʔrɛ:xca* ‘Gregec |gospodar v Spodnjih Krašah’
 - ← *t* v edinem primeru – *pɔx* predl. ‘proti’
- k
 - ← *tj* v primerih, ko skupina *tj* ni bila analogično vzdrževana – ‘ke:dən’ ‘teden’, ‘trɛ:kɛ’ ‘tretji’, ‘trɛ:kɛč’ ‘tretjič’
 - ← *t* pred (ə)l, predvsem v izposojenkah – *kʔli* (≈ *tʔli*) ‘tli (3. os. ed.)’, ‘fɛʔzɛ:kəl (≈ *fɛʔzɛ:tɛl*) -na’ ‘moška nogavica’, ‘na:kʔle (≈ ‘na:tʔle)’ ‘na tla’, ‘šʔɪŋkəl’ ‘skodla’ (n. Schindel), ‘šʔɪŋkler’ ‘konjač; mučitelj’ (n. *Schindler?), ‘puŋkəl’ ‘cula, sveženj’ (n. Bündel), ‘fɛ:rkəlc’ ‘četrtna’ (n. Viertel), ‘furkʔɪŋɛ m mn. ‘norčije’ (n. Vorteil), ‘ʔo:xpa:jkəl’ ‘dolbilo lozko dletol’ (n. Lochbeitel), ‘pā:ŋkəlc’ ‘trak’ (n. Bändel), (■) *pā:rkəl* -na ‘parkelj |spremljevalec Mi-

- klavžal; Parkelj |gospodar v Pustem Polju|' (kor. n. partl 'parkelj |spremljevalec Miklavža| – Lexer 1862: 17), *'ra:jkəl* (n. Reitel), *'šā:rkəl* 'šarkelj'
- ← *t – p'rɔ:kɛ* prisl. 'nasproti', *nap'rɔ:kɛ* 'naproti', *'kjsəna* 'veje tise' (← tisovina), *škar'nicəl* 'škrnicelj' (n. Stanitzel)
- ← *t* pred *n – p'rɔ:kənca* 'manjša sekira' (← protnica – Plet II: 355)
- ← *x – 'tje:təx* (≈ *'tje:təx*) -a 'teloh', *trā:ktər* (≈ *trā:xtər*) 'lijak' (n. Trachter), *flak'nyo:ba* (≈ *flax'nyo:ba*) 'jasa'
- ← *p – kən'tɔ:fəl* (≈ *nat'gkā:č*) 'natikač'
- p ← *b*, predvsem v izposojenkah – *pe'ra:jt* -- -- prid. 'pripravljen' (n. bereit), *po:rma'sjina* 'vrtalnik' (n. Bohrmaschine), *po:štəp-ba* (≈ *'čā:rka*) 'črka' (n. Buchstabe), *p'rəx ≈ p'rux* 'kamnolom; kila' (n. Bruch), *(xɔ:bəl)pɔ:ŋk* (≈ *'vé:rštat*) 'skobeljnik Imizal' (n. (Hobel)bank)
- s ← *k – klupa* (≈ *kluka*) 'kljuka', *klupca* (≈ *klukca*) 'ščipalka'
- š ← *c – sekə'lār* 'cirkularka, krožna žaga'
- ← *št – pušat* 'puščati', *b'le:šət* 'bleščati', *g'ma:jnšca* 'deska, debela 12 mm', *jərpšne* 'dediščina (I/R ed.)', *dva:jšak* 'moški, rojen leta 1920' (← *dvajsetščak), *tā:nšak* 'lanski otrok' (← *lanščak), *go:ša* 'gozd', *gra'sjina* (≈ *grāš'čina*), *k'le:ša* 'kleščice', *kə'sjca* 'koščica', *ka:ršan* 'krščen', *kušar* 'kuščar', *tò:š* 'emajl', *lɛ'sa:ŋgk* 'luščilnik', *lušət* (≈ *lušt*) 'luščiti', *ma'syo:ba* 'maščoba', *(za)nje:leš* '(za)nalašč', *pěša pęšē:ta* ≈ *'pišata s* 'pišče', *plāšnā:t* 'ploščat', *p'tò:ša* (≈ *p'tɔ:šca* ≈ *p'tyo:šca* ≈ *p'lā:ta*), *'puša* 'pust, neobdelan svet', *s'rɔ:šne* 'siromaštvo (I/R ed.)', *trɛ:šət*, *'vɛ:ša* 'nočni metulj', *'vɔ:šət*, *■ša:uŋce* ž mn. 'Šavnice lledinsko ime na Meninil'
- ← *s* pred *k, t* v posameznih primerih – *škó:rja* (≈ nov. *s'kó:rja*) 'skorja', *škrine* (≈ nov. *skrine*) 'skrinja (I/R ed.)', *škar'łup* (≈ nov. *skər'łup*) 'prhljaj', *štā:pənca* ≈ *štā:pa* (≈ *stəp'njca*) 'stopnica'
- ← *st – na:jšənca* 'najstnica', *d'ró:t'pé:ršna* 'žična krtača' (n. Drahtbürste)
- ← *ks* v izposojenki – *pó:jšpən* (≈ (posam.) *pó:jšmən* 'pušpan, zeleznika' (n. Buchsbaum)
- t ← *k – póltna* (≈ *pó:lkna*) '(na)oknica'
- ← *pt – tɛč'tiča* 'ptič', *'tica* 'zvita ženska'
- ← *t* (v zvezi *št*) – *d'ruštne* (≈ *d'rušne*) 'družčina, družba (I/R ed.)', *'kā:šta* 'kašča'
- ž ← *z – p'rā:žənčən* 'prazničen', *u'jəžan* (del. na -n *u'jəžet* ≈ *u'jəzjt* 'ujeziti') 'jezen'
- ← *z, š* v izposojenkah iz nemščine – *'žā:ga* 'žaga' (n. Säge), *g'la:š* *g'lā:ža* 'kozarec' (n. Glas), *'župa* 'juha' (n. Suppe), *'riža* 'drča' (n. Riese), *'ra:jš -ža* 'riž' (n. Reis), *'ža:jfa* 'milo' (n. Seife),

'žonft 'sok [iz stisnjenega jagodičevja] (n. Sanft), 'žé:sɛʃ 'lesen stol z naslonjalom' (n. Sessel), 'žn'ura 'vrvica' (n. Schnur), 'žlje:xt -- -- prid. 'hudoben' (n. schlecht), 'žnā:bla 'ustnica' (n. Schnabel), 'žnider 'krojač' (n. Schneider), 'žla:k 'kraj, mesto del zemeljske površine' (n. Schlag)

3.3 PROZODIJA

3.3.1 Naglasno mesto je kot v izhodiščnem sistemu s temile razlikami:

3.3.1.1 Naglašeni so zlogi, ki so bili pred naglašeni kratkimi zadnjimi zlogi – 'va:trak 'otrok'.

3.3.1.2 Naglašeni so nezadnji zlogi, ki so bili za naglašeni kratkimi zlogi – 'jə'gō:da 'jagoda'.

3.3.1.3 Naglašeni so zlogi, ki so bili pred dolgim cirkumflektiranim izglasnim samoglasnikom – 'le:pə (≈ 'ləpə) prisl. 'lepo'.

3.3.2 Kolikost je kot v izhodiščnem sistemu s temile razlikami:

3.3.2.1 Dolgi so samoglasniki, ki so bili naglašeni kratki v predzadnjih ali sploh v nezadnjih zlogih (z izjemo /i/, /u/, /ɛ/, /ə/) – 'lē:tə 'leto; poletje', 'jə'gō:da 'jagoda'.

3.3.2.2 Dolgi so e-jevski in o-jevski samoglasniki, ki so bili naglašeni kratki v edinem besednem zlogu – 'x'rije:n 'hren'.

3.3.2.3 Dolgi so samoglasniki (z izjemo /ɛ/, /ə/), ki so postali naglašeni po premiku naglasa s kratkega zadnjega zloga – 'mje:gla 'megla'.

3.3.2.4 Dolgi so e-jevski in o-jevski samoglasniki (z izjemo /ɛ/, /ə/), ki so postali naglašeni po premiku izglasnega cirkumfleksa – 'nje:bə 'nebo', 'le:pə (≈ 'ləpə) prisl. 'lepo'.

4 IZGUBA GLASOV

4.1 SAMOGLASNIKI

i → ∅

- pri glagolu v priponi (v nedol. fakultativno) – 'kurt (≈ 'kurət), 'kurla, 'njo:st' (≈ 'njo:sət) 'nositi', 'užje:n't' (≈ 'užje:nət) 'ože-niti', 'be:lt (≈ 'be:lət)
- v glagolskih končnicah (v mn./dv. sed.) – 'kurmə, 'kurte, 'kurjə, 'kurma, 'kurta; 'vič (≈ 'vidəš) 'vidiš', 'vičte (posam.; ≈ 'vit':e) 'vi-dite'⁸
- pri glagolu kot velelniška pripona (v ed. fakultativno) – 'p'rim' (≈ 'prime) 'primi', 'p'rim'te 'primiti', 'p'rjmta 'primita', 'p'rjm:ə 'primimo'
- pri pomožniku (fakultativno) – 'b' (≈ bɛ) 'bi', 's' (≈ sɛ) 'si', 'na:p' (≈ 'na:bɛ) 'ne bi', 'nis' (≈ 'nisɛ) 'nisi'
- pri pridevniku se v O mn. izgublja drugi i v končnici -imi (kar

⁸ Če bi zaradi izpada nastala težko izgovorljiva soglasniška skupina, se zvočnik v njej silabemizira – 'mis'fite 'mislite'.

- je posplošitev po D mn.) – *m'la:dɛm* – oz. prvi *i* – *m'la:d'mɛ* (star.)
- pri kazalnem zaimku – *'tət'* ≈ *'tɛt'* (≈ *'tətɛ* ≈ *'tɛtɛ*) '*ta*', '*tis*' *'t'* (≈ *'tis*' *'tɛ*) 'tisti'
 - pri osebnem zaimku, in sicer pri posameznih stranskosklonskih oblikah (fakultativno) – *'mən'* (≈ *'mənɛ*), *m'* (≈ *mɛ*), '*tje:p'*' (≈ *'tje:bɛ*), *t'* (≈ *tɛ*), '*sje:p'*' (≈ *'sje:bɛ*), *s'* (≈ *sɛ*) '*si*' – in pri obliki '*un*' (≈ *'unɛ*) 'on(i) (3. os. ed. m. sp.)' (*'nəm* itd. v or. mn./dv. je posplošitev po daj.)
 - *-i* v nekaterih prislovih – *'čā:s'* (≈ *'čā:sɛ*) 'včasih', (*za*) *'duo:s't'* (≈ (*za*) *'duo:s'tɛ*), *p'rəc'* (≈ *p'rəcɛ*) 'precej, veliko', '*kɔ:t'*' (≈ *'kɔ:t*) prisl. 'kod', '*gʷo:r*' 'gori', '*duo:l*' 'doli', '*tut'*' (≈ *'tudɛ*) 'tudi', '*kô:l*' (≈ *'ɬkô:* ≈ *nə'kô:(l)* ≈ *nɛ'kô:(l)*) 'nikoli'
 - v prvotnih priponah *-ica*, *-ika*, *-ina*, *-inja*, *-ija* v nekaterih samostalnikih – *'kukɔca* 'kukavica', *g'la:ɥca*, *sm'rɛ:kca*, '*buc'ka*', *■mic'ka* 'Micka', '*mô:t'ka*', *s'rɔ:t'ka* 'manjšalnica od sirota', *ka'druʒona* 'koruzovina', *sɔ'da:šne* 'vojaščina (I/R ed.)', *d'ruštne* ≈ *d'rušne* 'družčina, družba (I/R ed.)', '*južna*' 'južina, kosi-lo', *s'rɔ:šne* 'revščina, siromaštvo', '*kuxne*' 'kuhinja (I/R ed.)', *kə'mɛ:d'ja* ž mn. 'neprijetnosti, težave', *kla'fɔ:nja* (≈ *kla'fɔ:nija*) 'kolofonija'⁹
 - v posameznih besedah – *'mā:t'* 'mati', *žvā:t žva:dɛ* ž 'domače živali [skupno ime]', *s'rɔ:ta* 'sirota', *švā:ŋka* (≈ *šəvā:ŋka* ≈ *šivā:ŋka* ≈ *šivaŋka*) 'igla', (*■*)*(a)mer'kâ:ŋka* (≈ (*■*)*mar(ə)kâ:ŋka* ≈ (*■*)*mar'kâ:ŋka* ≈ (*■*)*(a)mer'kâ:ŋka*) 'Američanka; amerikan-ka [izseljenka, riba, žagal]', '*pɔ:lvɛ'nil*' (≈ *pɔ:lɛvɛ'nil* ≈ *pɔ:livɛ'nil*) 'polivinil'
- a → ∅ – (*■*)*mer(i)kâ:ŋka* ≈ (*■*)*mar(ə)kâ:ŋka* ≈ (*■*)*mar'kâ:ŋka* (≈ (*■*)*(a)mer'kâ:ŋka* ≈ (*■*)*(a)mer'kâ:ŋka*) 'Američanka; amerikanka [izseljenka, riba, žagal]', *■mje:rka* (≈ *■d'mje:r(i)ka* ≈ *■jd'mje:rka*) 'Amerika', *s'mɛ:tna* 'smetana'
- e → ∅
- '*bɔ:l*' (≈ *'bɔ:lɛ*) 'bolje', *varfɛgɛ:li* ≈ *varfɛgɛ:lɛm* (≈ *evan'gɛ:li*) 'evangelij', *ba'trija* 'žepna svetilka; baterijski vložek'
 - v izposojenkah iz nemščine v predponi *Ge-lge-* – *g'rəšt* ≈ *g'rušt* 'leseno ostrežje' (← Gerüst), *g'vinet* 'zmagati' (← gewinnen), *g'vje:r* ≈ *g'vé:r* 'puška' (← Gewehr), *k'sjxt* 'obraz' (← Gesicht), *k'sa:jt* ≈ *k'sa:jtən* (≈ *kə'sa:jt* ≈ *kə'sa:jtən*) 'pameten' (← gesc-heit), *k'se:ft* 'posel' (← Geschäft)
 - v pridevniških končnicah – *s'tā:rga* 'starega', *s'tā:rmə* 'staremu'
- č → ∅ – *s''ja:t* ≈ *s''jā:t* 'sejati [semel]'

⁹ V nekaterih besedah pride po izpadu *i* v prvotnih priponah *-ika*, *-ija* do palatalizacije – '*pā:c'ka*' 'packa', '*gɔ:s'ka*' (≈ *gɔ:ska*) 'goska', *pra'cɛ:s'ja* 'procesija'.

- ɛ → 0 – 'pa:jɔ (≈ 'pā:jak ≈ 'pā:jɛk) 'pajek', d'va:js't' '20', t'ridɛs't' '30'
- ə → 0
- pri samostalnikih v končnici -əc za zvočniki in za s – 'za:jɛ, 'pa:ɹɛ 'palec', 'sā:mc, klā:nc, 'nʊo:rc, 'ba:ɹɛ 'bavbav', k'rjɹɛ 'južni veter', p'rā:sc, mər'jā:sc
 - pri samostalnikih v končnici -ək (večinoma) – 'sē:rk 'sirek' (toda 'sē:rək -a 'sirček'), 'curk, u'pā:ŋk 'opanek', 'da:ɹuk 'da-vek'
- u → 0
- s'rɔ:u (≈ s'rɔ:) s'rɔ:va -ə 'surov'
 - v nenaglašeni glagolski priponi -uje(-) – ('vè:rvar) 'vè:rjam 'verujem'
- o → 0
- 'le:c 'letos', 'lɛ:čnɛ 'letošnji', zat'rɛ: (star.; ≈ za'tɔ:) 'zato(rej)', k'rjɹɛ (≈ kər'jɹɛ) 'korito',
 - (v zvezi z j) – s'tjɹɹ (≈ stə'jɹɹ ≈ stə'jɹɹɹ) 'stojim', 'bjɹɹ se (≈ bə'jɹɹ se ≈ bə'jɹɹɹ se) 'bojim se'
 - k (≈ kə) 'ko', z'rɹɹ (≈ zraɹnə) predl. 'zraven' (← *zravno), kol (≈ ukol) 'okoli'
 - v nenaglašeni glagolski priponi -ova- – 'vā:rvar 'vā:rjam 'pestovati'
 - g'lɔ:p (≈ gəl'ɔ:p) -ba 'golob', klā'rɹɹ (≈ kəlā'rɹɹ) 'kolesnica', klā'bā:r 'kolobar', 'klā:vəs klā'vəza 'kolovoz', klā'fʊo:xter 'šaljivec', klā'fɔ:n(i)ja 'kolofonija', kra'bā:č 'korobač'
- ɨ → 0 – 'jā:pka 'jablana; jabolko'

4.2 SOGLASNIKI

4.2.1 Zvočniki

- j → 0
- 'pɛ:dɛ 'pojdi', 'pɛ:ma 'pojdiva', mɛ'nik 'mejnik', bə'žā:st 'bož-jast', 'zutɹɛ 'zjutraj', stə'jɹɹ (≈ stə'jɹɹɹ ≈ s'tjɹɹ) 'stojim', bə'jɹɹ se ≈ 'bjɹɹ se (≈ bə'jɹɹ se) 'bojim se'
 - za i v izglasju ali pred soglasnikom pri samostalniki m. sp. v I ed., pri samostalniki ž. sp. v R mn. in pred pridevniško pripono -ski – 'ki -ja 'kij', s'tudi -ja, 'mɔ:r'fɹi, (ɛ)var'ŋgɛ'li (≈ var'ŋgɛ'lɛm) 'evangelij', 'juli, 'juni, aɹ'mini, tɛlɛ'vizi 'televizij (R mn.)', 'juniskɛ 'junijski'
 - za naglašenim è: v izglasju ali pred soglasnikom – səg'rè:(te) 'segrej(te)'
- l → 0 – ŋkò: (≈ ŋkò:l) 'nikoli', d'ɹo: (≈ d'ɹo:l) 'dol(i)', 'p'ɹo: (≈ 'p'ɹo:l) 'potem', u'tā:r (≈ u'tā:r) 'oltar'
- ɫ → 0 – za u na koncu besede – u'bu 'obul', sə'zu 'sezul', 'čəbu (čəbu'ɫa) m 'čebula'

- m → $\emptyset$ – *s'pɔ:net* 'spomniti', *sɛd'na:jst* ($\approx$ *sɛdəm'na:jst*) '17', *vəs'na:jst* ($\approx$ *vəsəm'na:jst*) '18'
- n → $\emptyset$ – *u'dɛ:n* 'ondan, zadnjič', *ma'sɛ:ta* $\approx$ *ma'sɛ:t(n)a* ($\approx$ *man'sɛ:t(n)a*) 'manšeta', *mɛŋɛ'gitɛs* ($\approx$ (nov.) *mɛŋɛŋ'gitɛs*) 'meningitis'
- r → $\emptyset$
- '*gʷo:*' ($\approx$ '*gʷo:r*') 'gor(i)', '*ka:*' ($\approx$ '*ka:r*') 'kar', '*s'kʷo:*' ($\approx$ '*s'kʷo:r*') 'skoraj', '*žjx*' ($\approx$ '*žjxər*') (v zvezi '*žjy*' *dā:š* 'smeš dati'), *kəm'pɛ:r* ($\approx$ *skrəm'pɛ:r*) 'krompir', '*mā:trat*' ($\approx$ '*mā:rtrat*') 'mučiti'
- v skupinah *črě-*, *žrě-* je *r* večinoma ohranjen – '*čɛ:uļ*' 'čevelj', '*čɛ:s*' ($\approx$ '*črɛ:s*') prisl. 'čez', *čaz* ($\approx$ '*čraz*') predl. 'čez'
- v → $\emptyset$ – '*sò:j*' 'svoj', '*tò:j*' 'tvoj', '*dò:jčək*' 'dvojček', *u'bɛ:zat* 'obvezati', *lɛd'vja* ($\approx$ *lɛd'vja*) 'ledvica', '*sa:j*' ($\approx$ '*u'sa:j*') 'vsaj', '*ča:rstən*' 'čvrst'

4.2.2 Nezvočniki

- b → $\emptyset$ – *pə'dò:ja* ž mn. 'podboj', *m* ($\approx$ *bɪŋ* $\approx$ *bəm*) 'bom', '*na:_də*' ($\approx$ '*na:_bdə*' $\approx$ '*na:_uļə*') 'ne bodo', *u'da:ržat* ($\approx$ *ub'da:ržat*) 'obdržati', *ude'lɔ:vət* ($\approx$ *ubde'lɔ:vət*) 'obdelovati'
- č → $\emptyset$ – primere gl. pri izvoru /š/ (toda *šča:uŋca* 'scanina', *čaš'čje:ŋɛ* $\approx$ *čɛš'čje:ŋɛ* 'češčenje', *xraš'čjna* 'hrastov les', *x'ruo:šč*, *ig'riščə*, *kəš'čɛ:n*, '*nɛ:mš'čjna*', *pɛš'čɛ:n*, *vəš'čɛ:n* 'voščen')
- d → $\emptyset$ – '*pʷo:plət*' *pəp'lā:ta* ($\approx$ '*pʷo:tplət*' *pəp'lā:ta*) 'podplat', '*va:pərt*' ($\approx$ *utp're:t* $\approx$ '*vəfnat*') 'odpreti'
- g → $\emptyset$ – *■pó:dʃak* 'Podršek |gospodar v Vologul' (← *Podgoršek)
- k → $\emptyset$ – '*lje:x*' ($\approx$ '*lje:xkə*') prisl. 'lahko', '*nɛ:dɛ*' -ga 'nekdo', *šf'bine* 'škrbina', *ɛ'lɛ:tərka* ($\approx$ *ɛ'lɛ:ktərka*) 'elektrika', *up'lā:dək* ($\approx$ *upk'lā:dək*) 'obkladek'
- p → $\emptyset$ – '*tɛč*' *tiča* 'ptič', '*tja*' 'zvita ženska'
- s → $\emptyset$ – (stst → st) '*šɛ:stɔ*' '600'
- š → $\emptyset$ – *slā'čja* ($\approx$ *slāš'čja*) 'sladčica' (če ni iz sladčica)
- t → $\emptyset$
- *šɛs'na:jst* $\approx$ *ša'snajst* '16', '*šɛ:spɔd'va:js't*' ($\approx$ '*šɛ:stɔd'va:js't*') '26', *žlex'nʷo:ba* ($\approx$ *žlex't'nʷo:ba*) 'hudoba', *fajx'nʷo:ba* ($\approx$ *fajxt'nʷo:ba*) 'vlaga', ('*ma:stən*') '*ma:sna* -ə' ($\approx$ '*ma:stna* -ə') 'masten', *məs'nja* 'mostnica', *■məs'njk* 'Mosnik |gospodar v Bočni|', *■məs'njkəc* 'Mosnikec |gospodar v Bočni|', *■x'ra:stnikɛ* ($\approx$ *■x'ra:stnikɛ*) 'Hrastniki |hišno ime v Spodnjih Krašah in Šmartnu ob Dretil|', '*čā:sna*' ($\approx$ '*čā:stna*') 'častna beseda, (za)obljuba', '*zā:naxəŋca*' 'zanohtnica', *d'va:jšak* 'moški, rojen leta 1920' (← *dvajsetščak), *f'ró:škat* 'zajtrkovati', (*f'ró:štɛk*) *f'ró:ška* 'zajtrk', *drušne* ($\approx$ *društne*) ž 'družba (I/R ed.)', *lušən* ($\approx$ '*luštən*') *luš-na* -ə' ($\approx$ '*lu-*') 'ljubek, prijeten, zabaven', '*rɛ:ŋgen*' ($\approx$ '*rɛ:ndgen*') 'rentgen', *kəm'pʷo:s* ($\approx$ *kəm'pʷo:st*) 'kompost', '*rɔ:sf'ra:j*' ($\approx$ '*rɔ:stf'ra:j*') -- -- prid. 'nerjaveč' (n. rostfrei)

- 'kè:r 'kateri'
- 'pè:des 't' '50'
- (stst → st) 'šē:stō 'šeststo'
- z → ∅
- 'dē: 'zdaj'
- v zvezi 'jaz bom' v hitrem govoru – 'ja: m pa 'šō: 'jaz bom pa šel'

5 DRUGI POJAVI

5.1 DISIMILACIJA

- j–n ← *u–n* – 'ra:jfnik 'dimnik' (n. Rauchfang)
- l–l ← *r–r* – *p'lā:t'lō:r* (≈ *p'rā:t'rō:r*) 'pečica |v štedilniku|' (n. Bratrohr)
- l–m ← *n–m* v nekaterih prevzetih besedah – 'a:ygə'l'mā:s 'mera na oko' (n. Augenmaß), 'rē:gə'l'mā:nt'l 'dežni plašč' (n. Regenmantel)
- l–n ← *r–n* – *p'lā:t'fō:n* (≈ *p'rā:t'fō:n*) 'pekač |posoda|' (n. Bratpfanne)
- l–r ← *r–r* – *məst'lē:rat* ≈ *męst'lē:rat* (≈ *məst'rē:rat* ≈ *męst'rē:rat*) 'ministrirati', *upē'lē:rat* (posam.; ≈ *upē'rē:rat*) 'operirati', 'lē:grat' (posam.; ≈ 'rē:grat) -da 'regrat', 'lō:r (≈ 'rō:r) 'cev; pečica |v štedilniku|' (n. Rohr), *p'lā:t'lō:r* (≈ *p'rā:t'rō:r*) 'pečica |v štedilniku|' (n. Bratrohr), *sekə'lə'rist* (zastar.) 'zavarovalniški agent, pobiralec zavarovalnine' (← asekurariat), 'ga:yt'rōža 'vrtnica'
- l–v ← *v–v* – *l'vē:rca* (≈ 'vē:rca) 'veverica'
- n–l ← *l–l* – *əŋkə'xə:l* (posam.; ≈ *alkə'xə:l*) 'alkohol'
- n–r ← *r–r* – *bəmban'dē:rat* 'bombardirati'
- r–n ← *j–n* – (■) *fō:jštnr* 'logar; Fojštner lgospodar v Vologul' (n. Forstner; prim. ■ *fō:ršt* 'Foršt lledinsko ime v Vologul' (n. Forst))
- r–n ← *l–n* – *f'žā:nčək* (posam.) 'skodelica za kavo' (sr.-hr. fildžan(čič))

5.2 METATEZA

- čeb- ← *beč-* – *bēčə'n'ā:k* (≈ *čēb'ə'n'ā:k*) 'čebelnjak'
- četv- ← *čvet-* – *čvē'tjē:rən* (≈ *čet'vje:rən*) 'četver(en)', *čvē'tjē:rčkə* (≈ *čet'vje:rčkə* ≈ *čet'və:rčkə*) 'četverčki'
- l–r ← *r–l* – *la'vərber* (star.) 'revolver', 'le:bura (posam.; ≈ *ra'buła* ≈ *rē'buła*) 'rebula', *lō'rē:ta* (≈ *rō'le:ta* ≈ *rō'le:ma*) 'roleta', *lēmā:ra* (≈ *u'mā:ra*) 'omara' (← almara), ■ *lō:rfi* 'Lorfi lime psal' (← Rolf)
- m–n ← *n–m* – 'cə:mən 'vzdevek' (n. Zuname)
- ŋ–l ← *l–l* – 'mjsənlə (≈ 'mis'lə) 'mislili', *kugl'tā:ger* 'kroglični ležaj' (n. Kugellager)
- r–j ← *j–r* – *mara'jō:n* (≈ *maja'rō:n*) 'majaron'
- r–l ← *l–r* – 'purfəl 'smodnik' (n. Pulver)
- r–p ← *p–r* – *kə'pjva* 'kopriiva'
- r–t ← *t–r* – *p'tə'sil* (≈ *pet'šil*) 'peteršilj'

5.3 SEKUNDARNI GLASOVI

- ə ← ∅ – *kə'le:ša* (≈ *k'le:ša*) 'klešče', *kə'nʊo:f* (≈ *k'nʊo:f*) 'gumb',
səm'rè:ka (≈ *sm'rè:ka*) 'smreka'
- k ← ∅ – *spraškə:vət* ≈ *sp'ra:škvat* *spraškujam* (≈ *sprašə:vət*) 'spraševati',
pra'na:jškvat -'kjam (≈ *pra'nâ:šat*) 'prenašati',
pra'va:jškvat -'kjam (≈ *pra'vâ:žat*) 'prevažati'
- m ← ∅ – 'cəmpat (≈ *cəm'pā:t*) 'copata'
- n ← ∅
- *klən'ča:uŋca* ≈ *klən'ča:uŋca* (≈ *klə'ča:uŋca* ≈ *klə'ča:uŋca*) 'ključavnica',
štrunca 'štruca', *cəŋk'rè:t* ≈ *cəŋk'rè:t* (≈ *cək'rè:t* ≈ *cək'rè:t*) 'stranišče',
'čənčkat 'čečkati', *š'te:ŋga* 'stopnica', *šprənc'è:rat* (≈ *šprənc'è:rat*) 'sprehajati se', *pa'rungəl* 'klad(ic)a lkos lesal' (Ramovš 1924: 102), *ən'trije:s* (≈ *ad'rje:sa* ≈ *nas'tə:u*
nas'tə:va ≈ *nas'tə:va*) 'naslov', 'žənf't 'sok |iz stisnjenega jagodičevja| (n. Sanft),
'žənf'tən 'sočen', 'žl'ŋkraf 'žli(n)krof'
- 'de:kna 'odeja', 'ā:fna (slabš.) 'afna |človek| (n. Affe), 'kè:tna 'veriga (n. Kette),
'fè:tna (≈ *š'mè:r*) 'mazivo' (n. Fett), 'zə:kən 'kratka moška nogavica' (n. Socke),
kra'vâ:tna (≈ *kra'vâ:ta*), um'le:tna (≈ *um'le:ta* ≈ *pa'lač'ŋka*) 'palačinka', ma(n)'šè:tna (≈ *ma(n)'šè:ta*)
'manšeta', 'cè:ltna 'plahta, šotorsko krilo' (n. Zelt 'šotor'), 'tâ:cna (≈ *tâ:ca*) 'pladenj' (n. Tasse),
d'rò:t'pè:ršna 'žična krtača' (n. Drahtbürste), š'tre:kna 'železniška proga' (n. Strecke),
'jâ:kna 'jakna' (n. Jacke), 'p'luzna '(delovna) bluza' (n. Bluse); 'fè:lina 'platišče |pri (motornem) kolesu, avtomobilu| (n. Felge),
'fâ:ltən (≈ *'fa:ut -da*) 'zavihek |pri oblekil', š'nè:rənc (≈ *š'nè:rəc*) 'vezalka', 'gâ:ntner 'lega |tram, hlodl| (n. Ganter, Ganter, Gantner)¹⁰
- r ← ∅ po analogiji – 'nəxčar 'nihče' (Ramovš 1924: 294)
- t ← ∅ – 'bʊo:s'tne (posam.; ≈ 'bʊo:s'ne ≈ 'bʊo:sna ≈ 'bə:sna) 'Bosna'
- v ← ∅ – pə'só:dva (≈ *pə'só:da*) 'posoda'
- ʊ ← ∅ – 'a:ʊsfâ:lt (≈ *as'fâ:lt* ≈ *'a:s'fâ:lt*) 'asfalt'

5.4 RAZNO

- jg ← g–g po redukciji v pridevniški končnici – 'ta:jga ≈ 'tâ:jga (≈ 'tâ:ga)
'takega', 'drujga (≈ *d'rug(:)a*) 'drugega', 'ka:jga ≈ 'kâ:jga (≈ 'kâ:ga) 'kakega'
- ← l–g – kə'ma:jgə 'kaj malega'
- plak- : klap- – p'la:kə:sat : k'la:pə:sat 'pljuscati, plunkati |v posodi, želodcu|'

¹⁰ V primerih 'cè:s'tner 'cestar', 'kə:čner 'bajtar', 'ba:jtner (≈ 'ba:jter) 'bajtar' so vzroki za pojavljanje sekundarnega *n* besedotvorni.

6 BESEDILO

Pripovedovala: Antonija Levar (r. 1908, u. 1984), po domače Tinčkova Tónčka, Spodnje Kraše 1

Datum pripovedovanja: 10. april 1981

Spraševalec: Peter Weiss. (r. 1959)

Dolžina: 2'45"

pər ■'o:mrə ja s'lužla, 'puo: ja pa nəsè:ča b'la: sɛ'vɛ:da, tɔda – 'čā:sɛ, sɛ'vɛ:da, 'kè: bɛ 'pa: [»zagovor«]... 'kè: pa s'mɛ: 'jəmet ɕɛg'njɕə, kə 'duo:ns ... 'duo:ns 'ni nɛɕ s 'tā:ke 'rjɛ:ɕə nər'ɔ:bɛ, ɕə bɛ 'jəm'ɔ ɕɛg'njɕə. jə 'pa:ɕ 'mā:š, 'nə, 'sɛ: j g'lix 'ta:g 'žɛ:n̩ska kə pa d'ruɡa. pa 'čɛ:dna, 'kək 'čɛ:dna ja b'la:, pa p'rjɔdna. j b'la: pa nəsè:ča, 'vɛ:žda, 'puo: jə ja pa ta'ɡuo: u ■'xɔ:m sp'rā:v'u, da j_ a 'ɡuo: za'dā:v'u, 'puo: pa u'bɛ:s'u u nɛ 'kuo:šɛl. ['kā: ja ... 'kā: ja 'pa: 'tɔ:?'] ma:rtvə. n 'tā:kle k'šjɛ:lɕək ja 'bè:u, sm'rɛ:kca, [a'jā:, a'jā:.] na 'tā:kale. 'puo: j_ a pa u 'tistə u'bɛ:s'u. sɛ'vɛ:da, 'puo: j pa te sra'mā:k, ə, 'šɔ: pa 'təm ta'duo:l pa ɕas ■'pəb'rɛ:ža pa 'təm ta'duo:l, da sə ga 'vid' lɛ 'lɛɕɛ 'xu:ɔ:ɕɛt. ə, na'rɛ:d'u ja pa 'tɔ: pə'nɔ:ɕə. ə, 'puo: ja [»zagovor«] ... 'puo: pa 'na:jɕɛjə 'ma:rtvə, 'nə 'jā:, sɛ'vɛ:da sə 'ka: 'sumlɛ, kə'dɔ: jə 'bɔ:. ja pa 'tis'tɛ štrək, 'vɛ:š, ja pa 'duo:mɛ štrikəncə u'zɛ:u, j_()a pa na 'tistə u'bɛ:s'u. 'tistə štrikəncə ja pa 'miliɕar pa pər'nɛ:su γ ■'žɔ:lɛm. ja pa 'rɛ:ku – »a pəznā:te 'kɛ: 'vi 'tət'le štrək, ɕə'ga:u bɛ 'bè:u?« (ša 'nisə 'va:ɕa 'tjɛ:ɕɛ 'vɛ:d'lɛ, 'kā: ja b'lə.) »jə,« sə 'rjɛ:klɛ, »tista 'vəsəm... ... štrikəncə ja pa 'nā:ša,« sə 'rjɛ:klɛ, »kè: s'tɛ jə pa 'na:jɕ' lɛ?« »jə 'təmle 'ɡuo: ja b'la:« s'vɛ:da 'miliɕar 'tud' 'ni pə'vɛ:dɔ 'ka:r. »jā:, 'tista ja pa 'nā:ša.« ja pa štrikəncə 'duo:mɛ u'zɛ:u, da j_ a na 'tistə u'bɛ:s'u. sɛ'vɛ:da. 'puo: z b'lɛ pa u'kupe. 'jā:.

'puo: sə ga pa 'žə 'tɛ:ralɛ pa 'tɛ:ralɛ, n 'puo: z ga za'pa:rlɛ, sɛ'vɛ:da u'sə za-sliš'vā:nɛ. 'nə, 'sɛ: ... 'puo: ja priz'na:u, da jə 'ja: 'jā:. 'bo:x 'vɛ:, 'kā:, 'kā: ga ja 'ta:g z'mɛ:šalə, pa kə ja 'bè:u ■'tinɕa 'čā:sɛ 'fɛ:st, 'fɛ:st ja 'bè:u. ■'žɔ:lɔvə [»zagovor«], ə, ■'lɛ:vɛrjɔvə ■'mic'kə ja 'jəm'ɔ, 'tətə, k ja u ■'bó:ɕnɛ pər ..., ə, 'kè: ja žə 'kɛ: u'žɛ:nɛna – 'tud' na z'nā:m pə'vɛ:ɕat, 'tut' ka pə'zā'bɛm. 'tistə ja 'jəm'ɔ. 'lɛ:, sɛ'vɛ:da, 'ɕɛ: mə ja b'lə pa u š'puo:t, kə ja ɕɛg'njɕa b'la:. pa bɛ u'sə'ja:nə b'lə, kə b 'tiz'd' ga ut'rɔ:ka 'mɛ:lə pa ... pa z'bɔ:ɡɔm, ga ja [»zagovor«] 'pa:ɕ 'mā:. 'jā: pa b 'na:_blə nɛɕ.

'puo: ja 'bè:u pa u 'rjɛ:stə. [a 'ɔ:ɡə 'ca:jta?] 'jā:, se m z'di, da j 'bè:u 'ka: 'nɛ:kakə, na 'vɛ:m, a j 'bè:u 'šɛ:st 'lɛ:t a j 'bè:u 'vəsəm.

Literatura

LEXER 1862 = Matthias Lexer, *Kärntisches Wörterbuch*, Leipzig, Hirzel, 1862.

LOGAR 1981 = Tine Logar, Izhodiščni splošnoslovenski fonološki sistem, *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9), str. 29–33. (Ponatis: Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, Ljubljana, ZRC SAZU, 1996, str. 243–247.)

- RAMOVŠ 1924 = Fran Ramovš, *Historična gramatika slovenskega jezika II: Konzonantizem*, Ljubljana: Učiteljska tiskarna, 1924 (Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani, Dela I[/2]).
- RAMOVŠ 1936 = Fran Ramovš, *Kratka zgodovina slovenskega jezika I*, Ljubljana, Akademsko založba, 1936 (Akademsko biblioteka 3).
- RIGLER 1980 = Jakob Rigler, Nekaj pripomb o glasovnih značilnostih gornjesavinjskih govorov, *Slavistična revija* 28 (1980), str. 21–34. (Ponatis: Jakob Rigler, *Zbrani spisi 1: Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*, Ljubljana: Založba ZRC, 2001, str.217–228.)
- RIGLER 1981 = Jakob Rigler, Luče (OLA 10), *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine), 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9), str. 93–101. (Ponatis: Jakob Rigler, *Zbrani spisi 1, Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*, Ljubljana, Založba ZRC, 2001, str. 243–251.)
- WEISS 1998 = Peter Weiss, *Slovar govorov Zadružne doline med Gornjim Gradom in Nazarjami, Poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana, ZRC SAZU, 1998 (Slovarji).

Phonological Description of the Local Speech of Spodnje Kraše SLA 314

Summary

The article brings a phonological description of the local speech of the village of Spodnje Kraše – listed as point No. 314 in the Slovenian Linguistic Atlas (Slovenski lingvistični atlas) grid. As one of the speeches from the Upper Savinja Valley dialect it belongs to the Štajersko dialect group.

The system of the long vowels is monophthongal and diphthongal, alongside /a:/ the vowel /ā:/ is spoken: 'ma:m (gen. pl. 'mothers') as opposed to 'mā:m ('I have'). Among the short vowels there are two types of schwa, i.e. a dark one (/ə/ – mə '(to) him', sə 'they are') and a bright one (/e/ – me '(to) me', se – 2nd pers. sg. 'you are'). The unstressed vowels are short. – The vowels carry only dynamic stress.

The consonants are – with a few exceptions – nonpalatalized (e.g. 'žje:n – gen. pl. 'wives', 'pust – the noun 'carnival' and the adjective (describing a person) 'plain') and palatalized phonemes (e.g. 'žje:n – the imperative form for the 2nd pers. sg. 'drive', 'pus't – the imperative form for the 2nd pers. sg. 'leave').

Vowel reduction is not heavy; in some cases the consonants may also become mute.